

EUROPEISKA CENTRALBANKEN

EUROSYSTEMET

DET GEMENSAMMA EUROBETALNINGSSOMRÅDET (SEPA)

OKTOBER 2010

EZB EKT EKP

SJUNDE LÄGES-
RAPPORTEN

FRÅN TEORI
TILL PRAKTIK

SV

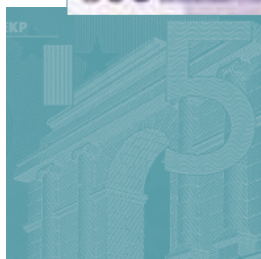

EUROPEISKA CENTRALBANKEN

EUROSYSTEMET

Alla ECB-publikationer
under 2010
har ett motiv från
500-eurosedeln.

DET GEMENSAMMA
EUROBETALNINGSSOMRÅDET
(SEPA)
SJUNDE LÄGESRAPPORTEN
FRÅN TEORI TILL PRAKTIK

OKTOBER 2010

© Europeiska centralbanken, 2010

Adress

Kaiserstrasse 29
60311 Frankfurt am Main
Tyskland

Postadress

Postfach 16 03 19
60066 Frankfurt am Main
Tyskland

Tfn

+49 69 1344 0

Webbplats:

<http://www.ecb.europa.eu>

Fax

+49 69 1344 6000

Alla rättigheter förbehålls. Återgivning för undervisningsändamål och icke-kommersiella syften är tillåten under förutsättning att källan anges.

ISSN 1725-650X (online version)

ISBN 978-92-899-0792-7 (online version)

INNEHÅLL

SAMMANFATTNING	5	5 INFRASTRUKTUR FÖR MASSBETALNINGAR	35
INLEDNING	9	5.1 Infrastrukturens SEPA-kompatibilitet	36
SEPA I ETT ALLMÄNT EKONOMISKT, SOCIALT OCH POLITISKT SAMMANHANG	11	5.2 Företagsinteroperabilitet och teknisk interoperabilitet	37
SEPA FRÅN TEORI TILL PRAKTIK	15	5.3 Integration i infrastrukturen för massbetalningar	38
1 SEPA-KONTOÖVERFÖRINGAR OCH SEPA-AUTOGIRO	15	6 MIGRERING TILL SEPA	39
1.1 SEPA-kontoöverföringar (SCT)	15	6.1 En blick på SEPA:s milstolpar för 2009 och 2010	39
1.2 SEPA-autogiro (SDD)	16	6.2 SEPA:s nya milstolpar från fjärde kvartalet 2010 till slutet av 2013	40
1.3 Krav på konkreta tjänsteerbjudanden baserade på SCT och SDD	19	6.3 Eurosystemets förväntningar på SEPA	40
2 KORT	22	6.4 Förordning om slutdatumet för migreringen till SEPA	41
2.1 Andra europeiska kortsystem	22	7 FÖRVALTNING AV MASSBETALNINGAR I SEPA	42
2.2 Separation av kortsystemhantering från processhantering	23	7.1 SEPA-rådet	43
2.3 Är kortsystemen förenliga med SEPA?	26	7.2 Slut användarnas deltagande i nationella SEPA-samordningskommittéer	43
2.4 Upprättande av ett system för bearbetning av korttransaktioner	26	7.3 EPC	43
2.5 Standardisering av kort	27	7.4 Information rörande SEPA	44
3 INNOVATION INOM MASSBETALNINGAR: E-SEPA	28	8 KONVERGENS AV KONTANTTJÄNSTER I SEPA	45
3.1 Internetbetalningar och mobila betalningar	28	BILAGA	47
3.2 Utveckling av e-betalningar online	29		
3.3 Utveckling av mobila betalningar	31		
4 SÄKERHET VID MASSBETALNINGAR	32		
4.1 Lika konkurrensvillkor avseende säkerhet för massbetalningar	33		
4.2 Banksektorns implementering av säkerhetsåtgärder	33		
4.3 Från magnetremsor till EMV-chip på betalkort	34		

SAMMANFATTNING

Eurosystemet har gett kraftigt stöd till skapandet av ett gemensamt betalningsområde för euro (SEPA). Sedan SEPA:s sjätte lägesrapport publicerades i november 2008 har ett antal viktiga milstolpar i SEPA-projektet uppnåtts. Det finns emellertid också områden där utvecklingen inte varit tillfredsställande. Sammanfattningsvis ger Eurosystemet följande analys och vägledning.

1 SEPA-KONTOÖVERFÖRINGAR OCH SEPA-AUTOGIRO

Eurosystemet uppskattar de framgångar som uppnåtts av de europeiska bankerna med att utveckla SEPA-kontoöverföringar (SCT) och SEPA-autogiro (SDD) under överseende av European Payments Council (EPC). Lanseringen av SDD i november 2009 kan anses vara en stor framgång – det var första gången gränsöverskridande autogiro blev möjligt.

Samtidigt har migreringen till SEPA varit långsammare än väntat, vilket pekar på att det inte räcker med att regelboken efterlevs och är tillgänglig för att garantera en snabb migrering. Detta belyser behovet av att öka medvetenheten om SEPA hos alla användargrupper och att få de som hanterar stora betalningsvolymerna, som t.ex. storföretag och offentliga förvaltningar, att prioritera SEPA högre. Intressanta erbjudanden, baserade på SCT och SDD, ska göras tillgängliga för användarna av betalningstjänster, med hänsyn till konsumenternas och företagens faktiska behov. En långfristig finansiell affärsmodell för SDD behöver fortfarande upprättas.

Eurosystemet förväntar sig att SCT och SDD blir de system för kontoöverföringar och autogiro i euro som används i EU. Efter slutdatumet för SEPA-migreringen kommer de att ha ersatt de gamla nationella systemen för kreditöverföringar och autogiro i euro.

2 KORT

Arbetet med att skapa ytterligare ett europeiskt kortsystem har gått betydligt långsammare än väntat. Argumenten bakom Eurosystemets krav på ännu ett europeiskt kortsystem som en

nödvändig komponent för att förverkliga en konkurrensutsatt kortmarknad är emellertid fortfarande giltiga. Eurosystemet fortsätter att bevaka de tre initiativ som är aktiva på marknaden, och ger vägledning när så behövs.

Förutom åtagandena från MasterCard och Visa Europe om multilaterala mellanbanksavgifter behövs mer vägledning från Europeiska kommissionen angående multilaterala mellanbanksavgifter, som sista utväg i form av en förordning. Även andra större hinder för SEPA-kort måste undanröjas, framför allt vad gäller att skilja systemhantering från processhantering och att upprätta interoperabilitet mellan systemberoende behandlare. Principen att skilja systemhantering från processhantering ska helst gälla på företagsnivå. För att möjliggöra interoperabilitet mellan systemberoende processorer uppmanas EPC att följa sitt beslut från december 2009 att uppdatera PE-ACH/CSM-ramverket och att ändra SEPA:s ramverk för kort i enlighet därmed.

Samtidigt har Eurosystemet noterat framgångar med kortstandardisering, vilket är avgörande framöver för SEPA. För att kunna uppfylla intressenternas krav finns det ett starkt behov av att den europeiska betalningsbranschen, helst representerad av EPC, direkt och samordnat arbetar tillsammans med globala organ för standardisering av kort. Eurosystemet förväntar sig framför allt konkreta förslag på ett mer aktivt arbete från EPC:s sida i EMVCo och PCI SSC.

Dessutom ska SEPA-omfattande licensiering vara möjlig senast i slutet av 2013. Det betyder att licensierade utfärdare och inlösare av kort ska vara fria att agera i hela SEPA. Vad avser säkerhetscertifiering av kort och terminaler förväntar sig Eurosystemet att en permanent regleringsstruktur för SEPA växer fram, och även att EPC:s och CAS medlemmar lägger fram konkreta förslag (se fotnot 26).

3 INNOVATION INOM MASSBETALNINGAR: E-SEPA

Med tanke på den starka tillväxten inom e-handel, den motsvarande tillväxten av onlinebe-

talningar och den kraftiga ökningen av kortbedrägerier på internet, ser Eurosystemet ett stort behov av säkra och effektiva betalningslösningar inom SEPA. EPC:s långsiktiga mål för e-betalningar är visserligen i linje med Eurosystemets förväntningar, men EPC:s långsamma tempo på detta område är ännu så länge en besvikelse. Det för närvarande mest lovande initiativet är tre framstående bankbaserade e-betalningslösningar (eps, iDEAL, giro pay) målsättning att genomföra en interoperabilitetsdemonstration för att visa att konceptet fungerar, med utgångspunkt i EPC:s arbete med e-betalningar. Eurosystemet stöder den här demonstrationen och de tre systemens mål och förväntar sig att de tre systemen är öppna för andra system eller grupper som önskar delta. Eurosystemet rekommenderar även banksektorn att engagera sig på det här verksamhetsområdet genom att leverera e-betalningslösningar för hela SEPA.

Arbetet med mobila betalningar har precis börjat. Det stora antalet intressenter som behöver involveras gör att utvecklingen av brett accepterade lösningar för mobila betalningar är mer komplicerad. Eurosystemet förväntar sig att EPC:s teoretiska arbete slutförs senast i mitten av 2012 och att initiativ på det här området är i linje med EPC:s arbete för att undvika splittring och för att möjliggöra en utveckling mot kunderbjudanden som gäller hela SEPA.

4 SÄKERHET VID MASSBETALNINGAR

Att trygga säkerheten för massbetalningar är mycket viktigt för att få konsumenter och företag att lita på och ha förtroende för SEPA. Det riskbaserade tillvägagångssätt som används av enskilda banker kan vara otillfredsställande som helhet på branschnivå, eftersom kommersiella risktoleransnivåer kan vara annorlunda än den sociala risktoleransen.

Eurosystemets rapport "Harmonised oversight approach and oversight standards for payment instruments" ger mer information om säkerhetskontroller på det här området. För att stärka allmänhetens förtroende för betalningssystem

och -tjänster behövs ökad insyn i vem som definierar säkerhetskraven och vilka kraven är. Eurosystemet kommer därför att stödja ytterligare ansträngningar för att skapa en samsyn för de relevanta säkerhetskraven (t.ex. autentisering med två faktorer) hos alla myndigheter och marknadsaktörer. Vidare planerar Eurosystemet att upprätta ett forum för att bevaka marknadsutvecklingen och för att främja vidare harmonisering av säkerhetskrav i Europa.

Samtidigt uppmuntras marknadsaktörerna att tillämpa de mest avancerade åtgärderna för att förbättra informationssäkerheten och förhindra betalningsbedrägerier. För fjärrbetalningar ska marknadsaktörerna införa den mest avancerade autentiseringen och ha övergått till den i slutet av 2012. I linje med Europols inställning till magnetremsans framtid och till stöd för branschens ansträngningar att förbättra säkerheten för korttransaktioner genom att övergå från kort med magnetremsor till kort med EMV-chip anser Eurosystemet att alla nyutfärdade SEPA-kort som standard utfärdas med enbart chip fr.o.m. 2012. Detta för att garantera en gradvis migrering. Om branschen bestämmer sig för att behålla magnetremsan av praktiska skäl ska alla uppgifter som möjliggör transaktioner med magnetremsor tas bort. Branschen måste vara redo att på begäran erbjuda kortinnehavare kort med magnetremsor av den gamla typen så länge som det finns regioner utanför SEPA som ännu inte fullständigt har övergått till EMV.

5 INFRASTRUKTUR FÖR MASSBETALNINGAR

Interoperabiliteten mellan infrastrukturer måste förbättras ytterligare och kvarvarande hinder undanröjas. Eurosystemet bjuder in alla infrastrukturoperatörer som är aktiva i euroområdet och som har som mål att vara SEPA-kompatibla att delta i en öppen dialog om hur interoperabilitet kan möjliggöras. Eurosystemet uppmanar också EPC att följa upp sina åtaganden att delta i en strukturerad dialog med infrastrukturoperatörerna. Eurosystemet räknar med att infrastrukturererna kommer att vara SEPA-kompatibla senast i slutet av 2012.

6 MIGRERING TILL SEPA

Trots att ett antal milstolpar har nåtts har migreringen till SEPA som en självreglerande process inte uppnått de önskade resultaten. Bankbranschen satte ett eget slutdatum i december 2010 för när SEPA-instrument ska vara i allmänt bruk. Även Eurosystemet och Europeiska kommissionen var överens om detta datum. Detta mål kommer emellertid inte att uppnås. Uppenbarligen hade det moraliska åtagandet endast begränsad effekt. För att säkerställa att fördelarna med SEPA blir verklighet krävs ett lagstadgat slutdatum för SCT och SDD, och detta datum ska sättas av EU-lagstiftaren. Eurosystemet välkomnar därför Europeiska kommissionens initiativ att fastställa ett slutdatum för migreringen med hjälp av EU-lagstiftning.

Under förutsättning att det faktiska slutdatumet för migreringen är resultatet av ett gemensamt beslut av Europaparlamentet och EU-rådet enligt det normala lagstiftningsförfarandet efter att ett förslag till EU-lagstiftning har lagts fram, räknar Eurosystemet med att en obligatorisk tidsplan för migreringen till SEPA-instrument ska påskynda migreringen. SEPA bör, enligt Eurosystemet, helst kunna färdigställas i slutet av 2012 för kontoöverföringar och i slutet av 2013 för autogiro.

Eurosystemet rekommenderar att utfasandet av tröskeln på 50 000 euro för lika avgifter beaktas när förordning (EG) nr 924/2009 om gränsöverskridande betalningar revideras 2012.

7 FÖRVALTNING AV MASSBETALNINGAR I SEPA

SEPA:s förvaltningsstruktur har förbättrats i och med det nya SEPA-rådet, vilket innebär att representanter från efterfrågesidan kan delta i diskussionerna om SEPA under mer formella former. Det bidrar också till att förbättra allmänhetens medvetenhet och uppfattning om SEPA, med slutmålet att underlätta migreringen till SEPA. Rådet kommer att samordna med nationella SEPA-forum för att tillämpa de strategiska beslut som tas i de olika medlemsstaterna.

Eurosystemet uppmanar slutanvändarnas representanter att vara mer engagerade i nationella SEPA-forum för att i diskussionsform kunna bemöta farhågor och utmaningar rörande massbetalningar. Dessutom måste informationen om SEPA till slutanvändarna förbättras. Detta kräver ett samordnat och målinriktat tillvägagångssätt från de europeiska och nationella myndigheterna, banksektorn och medlemmarna i de nationella samordningskommittéerna för SEPA.

Eurosystemet uppmanar EPC att bli mer pådrivande vad gäller betalningsinnovationer och möjliggöra utveckling och innovation, även om det inte stöds av en majoritet av medlemmarna. Om detta inte anses genomförbart ska samordnad utveckling av intresserade banker eller grupper av banker underlättas utanför EPC:s ram.

8 KONVERGENS AV KONTANTTJÄNSTER I SEPA

Genomförandet av åtgärderna i färdplanen för steg mot konvergens av kontantjänster som erbjuds av de nationella centralbankerna i euroområdet fortskrider. I juli 2010 antog Europeiska kommissionen ett förslag till en EU-förordning om yrkesmässig gränsöverskridande vägtransport av kontanter i euro mellan medlemsstaterna i euroområdet. Arbetet med att utveckla det elektroniska datautbytet med affärskunder för insättning och uttag av kontanter och gemensamma standarder för paketering av sedlar för de nationella centralbankernas kostnadsfria kontantjänster pågår.

INLEDNING

I enlighet med sitt mandat att se till att betalningssystemen fungerar väl har Eurosystemet gett sitt starka stöd till skapandet av ett gemensamt betalningsområde för euro (SEPA) sedan 2002. Syftet med SEPA är att privatpersoner, företag och myndigheter ska kunna göra kontantlösa betalningar inom hela euroområdet från ett enda konto och med en enda uppsättning betalningsinstrument lika enkelt, effektivt och säkert som man idag kan göra på nationell nivå. Idén, som ursprungligen kom från banksektorn¹ för att komma till rätta med kraven i förordning (EG) nr 2560/2001² på att avgifterna skulle vara desamma för gränsöverskridande som för inhemska betalningar, har i efterhand breddats och det finns nu fler inblandade parter. Detta är en logisk utveckling med tanke på att SEPA inte bara är ett affärsprojekt utan även ett projekt med den politiska och sociala ambitionen att göra Europa mer integrerat, konkurrenskraftigt och innovativt. Harmoniseringen av de rättsliga grunderna har uppnåtts genom direktivet om betalningstjänster (PSD) men harmoniseringen av regler och standarder har genomförts av banksektorn. Projektets utformningsfas samordnades och stöddes av EPC (European Payments Council), som är den europeiska banksektorns organ inom området för betalningstjänster. Därefter har det blivit tydligt att den verkliga migreringsfasen kräver ett aktivare engagemang av representanter från efterfrågesidan, en bredare förvaltningsstruktur och stöd i lagstiftning.

I den sjätte lägesrapporten, publicerad i november 2009, konstaterade Eurosystemet att marknadsaktörernas entusiasm för projektet verkade ha svalnat. För att överkomma denna likgiltighet för SEPA och för att säkerställa att projektet lyckas har Eurosystemet försökt ge råd om SEPA, inte bara till de berörda betaltjänstleverantörerna utan även till andra berörda parter från efterfrågesidan som t.ex. företag, offentliga myndigheter, handlare och konsumenter (representerade av sina respektive föreningar eller organisationer). Detta baserades på antagandet att SEPA:s mål endast kan uppfyllas om samtliga berörda parter samarbetar. De berörda parterna uppmanades att vara aktiva i SEPA så att

det arbete som behövde göras för att genomföra konceptet hade hunnit avslutas i tid för att migreringen skulle kunna komma till stånd.

Sedan SEPA:s sjätte lägesrapport har ett antal viktiga milstolpar i SEPA-projektet uppnåtts. Lanseringen av SEPA-autogiro (SDD) i november 2009 var ett viktigt steg och innan det kunde ros iland var det nödvändigt att hitta lösningar till en mängd besvärliga frågor, t.ex. vad gäller principer för bankavgifter, tillgänglighet och migration av SEPA-autogiromedgivanden. Andra områden där framsteg uppnåtts är standardisering inom områdena kund-till-bank (C2B) och bank-till-kund (B2C), standardisering av kort, slutförandet av det europeiska ramverket för e-fakturerings och inte minst införlivandet och genomförandet av direktivet om betaltjänster (PSD).³

Det finns emellertid också områden där utvecklingen inte varit tillfredsställande. Migreringen till SEPA-kontoöverföringar har varit långsammare än väntat och vissa frågor kvarstår vad gäller kortsystem, korthantering och e-betalningar.

Den planerade förordningen om slutdatum för migrering till SEPA för kontoöverföringar (SCT) och autogiro (SDD) samt upprättandet av SEPA-rådet, som består av många olika representanter från leverantörs- och kundsidan och är ett övergripande styrorgan för den europeiska betalningsmarknaden, förväntas bidra till att lösa dessa frågor. Ökad uppmärksamhet måste också ägnas åt säkerhet för SEPA-betalningar och åt att skapa en harmoniserad lägsta säkerhetsnivå för massbetalningar samt även åt att ge mer information till slutanvändarna.

- ¹ "Euroland: Our Single Payments Area!", Vitbok, maj 2002. EPC deklarerar, 17 mars 2005, se EPC:s pressmeddelande, "Transforming Europe's Payments Landscape", 5 april 2005.
- ² Upphävd genom förordning (EG) nr 924/2009 om gränsöverskridande betalningar i gemenskapen.
- ³ Europaparlamentets och rådets direktiv 2007/64/EG av den 13 november 2007 om betaltjänster på den inre marknaden.

Rapporten består av två delar. I den första inledande delen beskrivs SEPA i ett allmänt ekonomiskt, socialt och politiskt sammanhang och fördelarna med SEPA visas. Den andra delen går mer in på detaljfrågor och granskar olika aspekter, tittar på framstegen som gjorts under de senaste två åren och ger råd om hur man går vidare.

SEPA I ETT ALLMÄNT EKONOMISKT, SOCIALT OCH POLITISKT SAMMANHANG

Ofta diskuteras SEPA-instrument, SEPA-infrastruktur och SEPA-standarder som om de vore separata enheter. Men SEPA ska ses i ett allmänt ekonomiskt, socialt och politiskt sammanhang. Sett ur det perspektivet är det lättare att skapa förståelse för hur viktigt projektet är och vilka möjligheter det för med sig.

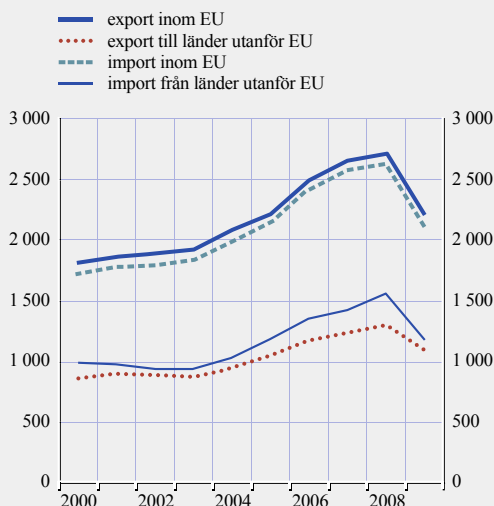
Under de senaste 50 åren har ökande ekonomisk integration gett starkt stöd åt politisk försoning och social stabilitet i Europa. Romfördraget 1957 la grunden för den gemensamma marknaden och fri rörlighet för varor, personer, tjänster och kapital. Fördraget om Europeiska unionen (1992) lägger de rättsliga grunderna till den europeiska gemensamma valutan. Euron introducerades 1999 och 2002 konkretiserades den i form av eurosedlar och euromynt. Idag kan 330 miljoner människor i 16 länder i Europa (17 fr.o.m. 2011) betala med samma sedlar och mynt i hela euroområdet.

Under de här åren har handeln med varor och tjänster mellan EU:s länder ökat sett ur ett långsiktigt genomsnitt (se diagram 1). Tyvärr har den finansiella integrationen vad gäller kontantlösa betalningar inte gått lika snabbt. Betalningar för varor och tjänster som handlas över gränserna har varit mer komplicerade och dyrare än nationella betalningar. Efter alla dessa år finns det fortfarande ingen gemensam marknad för kontantlösa betalningar som gör det möjligt för oss att betala för varor och tjänster från andra länder i Europa till samma kostnad och lika effektivt som på nationell nivå.

Handeln i varor och tjänster mellan EU-länder har skapat en större marknad för europeiska företag och konsumenter. Vare sig företag eller konsumenter är begränsade till sina nationella marknader. Upprättandet av SEPA har som mål att skapa samma förutsättningar för kontantlösa betalningar. SEPA kommer att öka konkurrensen. Det är till fördel för både företag och konsumenter. Konsumenterna får större valmöjligheter, och betalningsdirektivet (PSD) ger dem även ett ökat konsumentskydd. Betaltjänsteleverantörerna å sin sida får möjlig-

Diagram 1 Handelsvolymen EU internt och externt

(2000-2009; miljoner euro)

Källa: Eurostat.

Anm. EU:s och medlemsstaternas varuhandel inkluderar alla varor, inklusive varor som ska förädlas, som ökar eller minskar den rapporterade medlemsstatens resurser genom att föras in till (importeras) eller föras ut från (exporteras) landets ekonomiska område. Information om varorna lämnas av en juridisk eller fysisk person.

het att erbjuda sina produkter och tjänster på en större marknad.

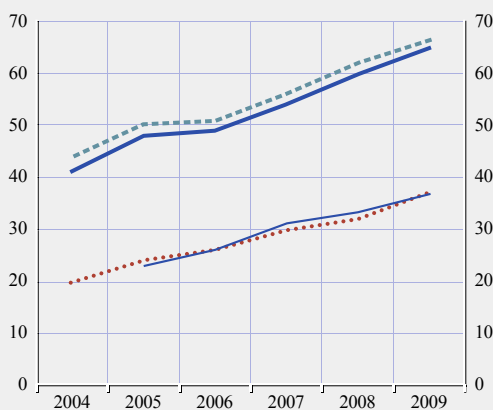
Efter europeisk integration är innovationer det näst viktigaste skälet för förändringar. Här har SEPA stor potential som kan utnyttjas. Den utbredda användningen av mobiltelefoner, chipteknik och internet har genomgripande ändrat hur vi kommunicerar och hur vi köper varor och tjänster (se diagram 2 och 3). E-handeln växer kraftigt och kan växa ännu mer (se diagram 4). Men betalningsmetoderna är fortfarande begränsade vad gäller betalningar för handel online eller via mobiltelefon. Det finns vissa innovativa lösningar för specifika kundbehov i några länder men ännu finns inga allmänt tillgängliga lösningar för eurobetalningar inom SEPA.

På det här området förefaller det som om effekterna av framtida konsumentbeteende fortfarande underskattas. I dagsläget växer en ny generation internet- och mobilanvändare fram. Dessa nya användare kommer att efterfråga

Diagram 2 Hushållens tillgång till Internet och privatpersoners internethandel i euroområdet och EU

(2002-2009; i procent)

- tillgång till Internet (procent av hushållen)
- internethandel i EU27 (procent av privatpersoner)
- - - tillgång till Internet (procent av hushållen)
- internethandel i euroområdet (procent av privatpersoner)

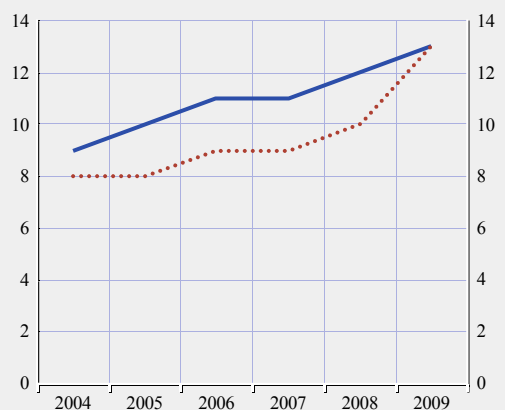
Källa: Eurostat.

Anm. Målpopulation: populationen hushåll består av alla hushåll med minst en person mellan 16 och 74 år. Populationen privatpersoner består av alla personer mellan 16 och 74 år (några länder samlar in separata uppgifter om andra åldersgrupper). Frivilliga uppgifter: personer 15 år och yngre, 75 år och äldre.

Diagram 4 Andel av företagens omsättning som härrör från e-handel i euroområdet och EU

(2004-2009; inkomster från försäljning över elektroniska nätverk/total omsättning; i procent)

- EU27
- euroområdet

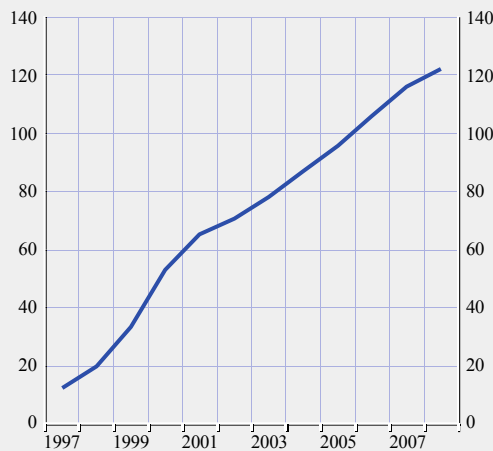

Källa: Eurostat.

Anm. Enkätpopulationen består av företag med minst tio anställda. Inkomsten från e-handel dividerat med den totala omsättningen.

Diagram 3 Mobiltelefonabonnemang i euroområdet och EU

(1997-2008; per 100 invånare)

Källa: Eurostat.

Anm. Denna indikator visar antalet abonnemang hos allmänna telekommunikationssystem som använder mobilteknik relaterad till befolkningen. Totala antalet mobilabonnemang i landet dividerat med antalet invånare i landet multiplicerat med 100. Aktiva förbetalda kort räknas som abonnemang. En person kan ha mer än ett abonnemang.

nya betalningslösningar, och bli en ny typ av kunder som inte drar sig för att vända sig till nya leverantörer för att få exakt de finansiella tjänster som de behöver. Den nya generationen kommer att se betaltjänster ur ett nytt perspektiv och kommer att kräva skräddarsydda, enkla och säkra lösningar i alla lägen. Om finanssektorn inte tar den nya generationens trender och livsstil på allvar kan kontakten med ett viktigt kundsegment gå förlorad.

Sammanfattningsvis är avsikten att SEPA ska möta både behovet av integration av massbetalningar (dvs. eliminera skillnaderna mellan nationella och gränsöverskridande eurobetalningar) och behovet av innovationer (dvs. tillhandahålla lämpliga metoder för nya betalningssituationer, t.ex. e-betalningar för e-handel, mobila betalningar, e-fakturering etc.). Det kommer att bli ett incitament för betaltjänstleverantörerna att öka konkurrensen, bli mer effektiva, förbättra säkerheten och allmänna innovationer på betalningsmarknaden, och alla dessa aspekter kan bidra

till ökad social välfärd.¹ Den politiska ambitionen och avsikten bakom är också att göra den gemensamma europeiska marknaden mer integrerad, konkurrenskraftig och innovativ.²

Att sätta dessa högt ställda förväntningar i ett slutanvändarperspektiv visar hur konsumenter, handlare, företag, och offentliga myndigheter kommer att dra nytta av SEPA. Konsumenterna kommer bara att behöva ett bankkonto och ett kort för att göra eurobetalningar i hela SEPA. De kommer även att kunna dra nytta av innovativa tjänster som gör det lättare att hantera betalningar. Handlarna får ett store urval av leverantörer av korthanteringstjänster, terminaler och kortsystem. Ökad konkurrens bland dessa leverantörer kan dessutom leda till lägre kostnader. Företag och myndigheter kommer att kunna centralisera sina finansiella transaktioner i euro och kunna dra nytta av möjligheterna som uppstår genom automatiserad hantering av betalningsflöden.

SEPA förtjänar också att uppmärksammas mer på mikroekonomisk nivå. När de ekonomiska effekterna av SEPA diskuteras läggs fokus oftast bara på kostnaderna för investering och migrering. I den här diskussionen beaktas ofta inte att en väsentlig del av bankernas intäkter kommer från massbetalningar. Intäkterna från massbetalningar utgör upp till 25 procent av bankernas totala intäkter.³ Till skillnad från andra intäktskällor är de stabila och tillförlitliga. Dessutom lägger massbetalningstjänster ofta grunden för ett långvarigt bank/kundförhållande. De utgör ett gränssnitt för finanssektorn med det dagliga livet för nästan varje invånare och varje företag i Europa.

Finanskrisen, och perioden därefter med lägre tillväxt och högre risk, har ökat förståelsen för hur viktigt det är med affärsbanksverksamhet och massbetalningar för att skapa regelbundna och stabila intäktsflöden för bankerna. Det finns ett grundläggande förhållande mellan betalningsverksamhet och bankernas resultat som visar att resultatet för bankerna i de länder som har mer utvecklade betalningsmarknader

är bättre.⁴ Massbetalningsmarknaden kan även bidra till att motverka allmänhetens förutfattade meningar och negativ publicitet om banker och banktjänstemän, och på så vis bibehålla allmänhetens förtroende för banker och finanssystem.⁵

Även om intäkter från massbetalningar till sin natur är stabila kan man inte ta dem för givna. De pressas från olika håll. Ökad konkurrens i och med allt större integration inom den europeiska betalningsmarknaden, höga investeringskostnader för att klara kundernas krav och att hänga med i teknikutvecklingen och konkurrensmyndigheternas allt mer kritiska hållning till mellanbanksavgifter är exempel på sådana tryck. Ironiskt nog kommer en del av detta tryck från SEPA. Det är alltså inte konstigt att vissa aktörer på finansmarknaden ser SEPA mer som ett hot än en möjlighet.

Å andra sidan går det att förbättra intäkterna från massbetalningar genom att skära i driftskostnaderna, öka volymerna av kontantlösa betalningar och erbjuda innovativa betalningstjänster. Det är här som SEPA:s positiva effekter kan spela en roll.

Driftskostnaderna kan minskas genom stor-driftsfördelar. Forskning visar att man som tumregel kan räkna med att en fördubbling av betalningsvolymen endast leder till att driftskostnaderna ökar med en tredjedel.⁶ Vidare kommer harmonisering av betalningsinstrument

1 För en mer detaljerad analys av hur SEPA påverkar välfärd se, "SEPA, Efficiency, and Payment Card Competition", ECB Working Paper No 1140, december 2009 av Wilko Bolt och Heiko Schmiedel.

2 För en detaljerad diskussion om integration och innovation av massbetalningar, se, "Retail payments: integration and innovation", gemensam konferens av ECB och De Nederlandsche Bank", 25-26 maj 2009.

3 Ibid.

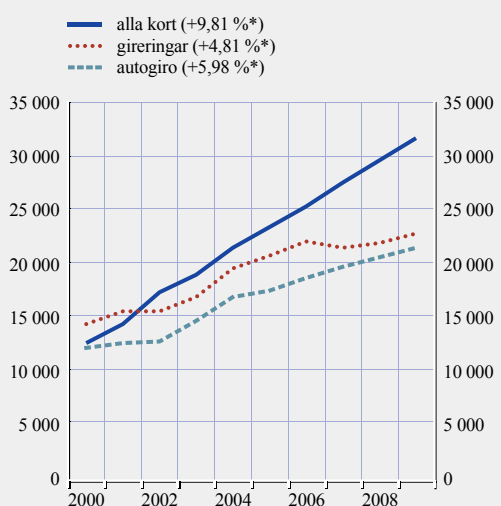
4 Ibid.

5 För en detaljerad analys av det grundläggande förhållandet mellan betalningsverksamhet och vanlig bankverksamhet, se "Return to Retail Banking and Payments", ECB Working Paper No. 1135, december 2009 av Iftekhar Hasan, Heiko Schmiedel och Liang Song.

6 För mer information, se "Retail payments: integration and innovation", gemensam konferens av ECB och De Nederlandsche Bank", 25-26 maj 2009.

Diagram 5 Antal gireringar, autogiro och kortbetalningar i EU

(2000-2009; miljoner)

Källa: ECB Statistical DataWarehouse.
Anm. Procenttalen är genomsnittlig årlig tillväxttakt (CAGR) av ökningen av transaktioner i EU 2000-2009.
CAGR beräknas med följande formel: $CAGR = (x(t)/x(0))^{(1/t)} - 1$ där t är antalet år och $x(t)$ är värdet det aktuella året

och standarder samt utfasning av nationella autogirosystem att leda till ytterligare effektivitetsvinster.

Kontantlösa betalningar skulle kunna leda till uthållig tillväxt i hela Europa om alla aktörer i betalningsledet, dvs. betaltjänstleverantörer, handlare och konsumenter drev på utvecklingen (se diagram 5). Betaltjänstleverantörerna kan skapa incitament för användning av kontantlösa betalningar genom att erbjuda attraktiva tjänstererbjudanden för SEPA-instrument. Det är också viktigt att kunder och handlare kan träffa välgrundade beslut vid valet av betalningsmetod, t.ex. kontanter, betalkort och andra e-betalningsinstrument, genom att tydliggöra kostnaderna förknippade med de olika betalningsmetoderna. ECB lanserade 2010 ett projekt för att öka förståelsen för de olika betalningsinstrumentens kostnadseffektivitet. ECB gör just nu en undersökning om kostnaderna för massbetalningar i nära samarbete med några nationella centralbanker i ECBS. Syftet med undersökningen är att beräkna och analysera de sociala kostnaderna för olika betalningsinstrument. Baserat på en

bruklig metod försöker undersökningen upprätta ett övergripande och konsekvent ramverk som gör det möjligt att jämföra kostnaderna mellan olika betalningsinstrument i de länder i Europa som ingår i undersökningen.

Migrering till SEPA har potential att förändra marknaden för massbetalningar i Europa lika fundamentalt som när euron infördes. Samtidigt är inte förverkligandet av SEPA en ändlig process. Globalisering och modernisering kommer även framöver att ha effekt på de europeiska betalningsmarknaderna även efter det att SEPA-projektet är klart. Denna utveckling kommer att leda till nya krav och möjligheter för betalningsmarknaden i Europa. Eurosystemet har förbundit sig att övervaka denna utveckling och att fortsätta att agera som en katalysator för förändringar.

SEPA FRÅN TEORI TILL PRAKTIK

I SEPA-KONTOÖVERFÖRINGAR OCH SEPA-AUTOGIRO

Eurosystemet uppskattar de framgångar som uppnåtts av de europeiska bankerna med att utveckla SEPA-kontoöverföringar (SCT) och SEPA-autogiro (SDD) under överseende av European Payments Council (EPC). Lanseringen av SDD i november 2009 kan anses vara en stor framgång – det var första gången gränsöverskridande autogiro blev möjligt.

Samtidigt har migreringen till SEPA varit långsammare än väntat, vilket pekar på att det inte räcker med att regelboken efterlevs och är tillgänglig för att garantera en snabb migrering. Detta belyser behovet av att öka medvetenheten om SEPA hos alla användargrupper och att få de som hanterar stora betalningsvolym, som t.ex. storföretag och offentliga förvaltningar, att prioritera SEPA högre. Intressanta erbjudanden, baserade på SCT och SDD, ska göras tillgängliga för användarna av betalningstjänster, med hänsyn till konsumenternas och företagens faktiska behov. En långfristig finansiell affärsmodell för SDD behöver fortfarande upprättas.

Eurosystemet förväntar sig att SCT och SDD blir de system för kontoöverföringar och autogiro i euro som används i EU. Efter slutdatumet för SEPA-migreringen kommer de att ha ersatt de gamla nationella systemen för kreditöverföringar och autogiro i euro.

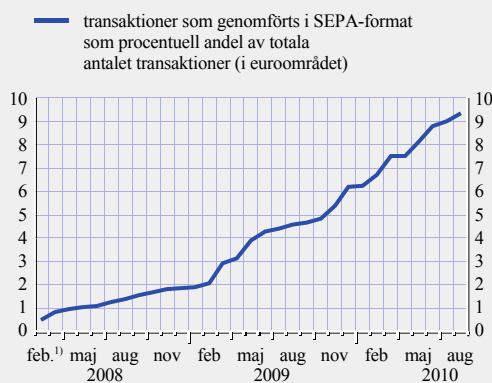
1.1 SEPA-KONTOÖVERFÖRINGAR (SCT)

Sedan lanseringen av SEPA-kontoöverföringar i januari 2008 har bankerna i stor utsträckning anslutit sig till systemet. Nästan 4 500 banker, vilket motsvarar mer än 95 procent av betalningsvolymen i EU, har anslutit sig till SEPA-autogiro.

Eurosystemet har med hjälp av SCT-indikator för euroområdet följt migreringen från inhemska gireringssystem.¹ Enligt denna indikator har användningen av SCT (se diagram 6) ökat stadigt sedan lanseringen och utgjorde i augusti 2010 9,3 procent av den totala volymen

Diagram 6 SEPA-gireringar som procent av alla gireringar i euroområdet

(februari 2008 till augusti 2010; i procent)

Källa: ECB.
1) 28 januari - 29 februari 2008.

gireringar. Ännu så länge har dock ingen kraftig ökning observerats.

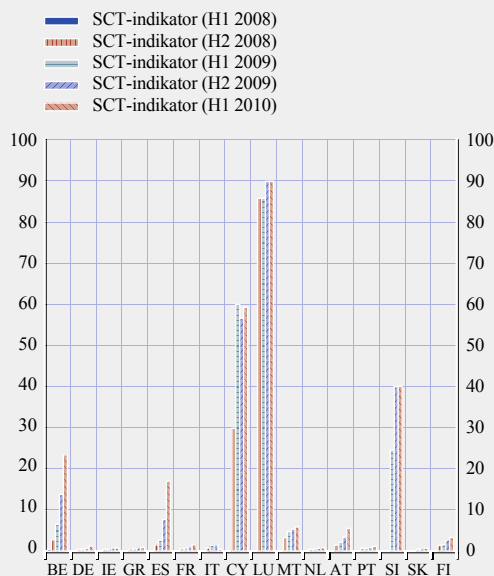
Förutom SCT-indikatorn för euroområdet utvärderar Eurosystemet även acceptansen för SEPA-kontoöverföringar på nationell nivå. Nationella SCT-indikatorer ger en mer överskådlig bild av situationen i varje land vad gäller marknadsandel av tidigare nationella produkter och SCT. De sammanställs två gånger om året och baseras på uppgifter från många källor.² Nationella

1 Resultaten finns på ECB:s webbplats (<http://www.ecb.europa.eu/paym/sepa/about/indicators/html/index.en.html>). Indikatorn ger en rimlig uppskattning av användningen av SEPA-gireringar. Beräkningen baseras på aggregerade uppgifter från följande clearing- och avvecklingssystem: CEC; RPS; Dias; Iberpay; SIT/CORE; BI-COMP; JCCTransfer; Equens; STEP.AT; SIBS; Bankart; Euro SIPS och STEP2. Transaktioner som skickas via länkar mellan infrastrukturer har uteslutits för att undvika dubbelbokning. Resultaten innehåller heller inte "on-us" transaktioner (kredittransaktioner mellan konton i samma bank) och inte heller transaktioner som clearats bilateralt mellan banker eller via korrespondentbankverksamhet.

2 Resultaten finns på ECB:s webbplats (<http://www.ecb.europa.eu/paym/sepa/about/indicators/html/index.en.html>). Metoden för insamling och sammanställning av uppgifterna har utformats för att ge tillförlitliga siffror och underlätta jämförelse mellan länder. Indikatorerna skulle framför allt täcka en avgörande mängd transaktioner initierade i ett land (runt 80 procent). Eftersom olika länder har olika praxis för clearing och avveckling sammanställdes de lokala SCT-indikatorerna från statistik om transaktioner från clearing- och avvecklingssystem, bilateral clearing av transaktioner mellan två kreditinstitut, korrespondentbanker samt hanteringen s.k. "on-us" transaktioner dvs. transaktioner mellan konton i samma bank.

Diagram 7 SEPA-gireringar som procentuell andel av alla gireringar i de enskilda euroländerna

(uppgifter varje halvår H1 2008 till H1 2010; procent)

Källa: ECB.
Anm. Data samlas in varje halvår. H1, H2 avser första respektive andra halvåret varje år.

SCT-indikatorer (se diagram 7) visar att acceptansen för SEPA-kontoöverföringar på nationell nivå varierar kraftigt. De senaste tillgängliga siffrorna för första halvåret 2010 visar att SCT-migreringen i hälften av länderna i euroområdet fortfarande är marginell. Den kritiska massan, dvs. över 50 procent, har bara nåtts i två länder, Luxemburg och Cypern. I ytterligare tre länder, Slovenien, Belgien och Spanien, visar de nationella SCT-indikatorerna tvåsiffriga tal.

Analysen som Europeiska kommissionen³ utförde 2009 visade att myndigheternas användning av SEPA-kontoöverföringar i Luxemburg, Slovenien och Belgien var avsevärt högre än i de andra medlemsstaterna, vilket visar att deras roll är mycket viktig för att uppnå en kritisk massa. I övriga länder visar siffrorna för myndigheternas SCT-migrering tal som antingen ligger under genomsnittet för användning av SEPA-kontoöverföringar eller t.o.m. på noll. Generellt kan sägas att offentliga myndigheter under 2008 och 2009 var långsamma med att gå över till SEPA. Istället för att föregå med gott exempel

och snabbt börja använda SEPA:s betalningsinstrument har de flesta myndigheter fokuserat på att planera för SEPA snarare än att aktivt börja använda det. Men det finns tecken på att acceptansen för SEPA i den offentliga sektorn har ökat under 2010. Detta beror på att regeringar eller enskilda myndigheter har beslutat om slutdatum för när den offentliga sektorn ska ha gått över till att använda SEPA-betalningsinstrument. De flesta av dessa slutdatum är dock måldatum baserade på uppskattningar av marknadsutveckling eller när en viss kritisk volym SEPA-betalningar har uppnåtts.

Men bankbranschens eget slutdatum, enligt vilket den kritiska massan skulle ha uppnåtts i december 2010, har inte uppnåtts. Även Eurosystemet gav sitt stöd till detta slutdatum i SEPA:s sjätte lägesrapport. Trots hög anslutning har antalet faktiska migreringar varit en besvikelse. Helt klart är att efterlevnad och tillgänglighet inte räcker för att garantera migrering till SEPA. Viktigt är å ena sidan att bankerna bedriver marknadsföring och erbjuder tjänster och, å den andra sidan, att storföretag och offentliga förvaltningar med stora volymer fakturor (t.ex. skattemyndigheter, sociala myndigheter, pensionsfonder, samhällsservice eller telekommunikationsföretag) har beredskap. Detta är ännu tydligare när det handlar om SEPA-autogiro.

1.2 SEPA-AUTOGIRO (SDD)

SEPA-autogiro (SDD) lanserades i november 2009. Europeiska betalningsrådet (EPC) har skapat två system för SEPA-autogiro. Dessa är SEPA-bassystemet för autogiro och SEPA-systemet för autogiro för företag till företag, båda med e-medgivande som tillval.⁴ Ett tredje system, SEPA-autogiro för fasta belopp, diskuteras på EPC-nivå.

³ Se "Second annual progress report on the state of SEPA migration in 2009", Europeiska kommissionen, 2009.

⁴ E-medgivandet gör det möjligt att ställa ut mandat med hjälp av elektroniska kanaler. Det baseras på en internetbaserad banktjänst. Betalaren kan använda samma inloggningsuppgifter som till internetbanken. Inga ytterligare krav ställs avseende identifikation. E-medgivandet är en extra tjänst som bankerna erbjuder sina kunder.

Precis som med SCT övervakar Eurosystemet migrering från inhemska autogirosystem till SEPA-autogiro med hjälp av SDD-indikatorn⁵ för euroområdet. Den baseras på samma metod som SCT-indikatorn. Det är ingen överraskning att siffrorna är relativt blygsamma för de första månaderna efter lanseringen av SEPA-autogiro och väl under 1 procent.

Detta blygsamma resultat bör inte förringa betydelsen av SEPA-autogiro, som var ett stort steg framåt och för första gången möjliggjorde att ett betalningsinstrument kunde användas både för nationella och för gränsöverskridande autogirobetalningar i hela euroområdet. Det är också ett stort steg framåt eftersom processen att utveckla SEPA-autogiro varit relativt lång och komplicerad. Komplexa frågor att lösa har varit:

- den multilaterala mellanbanksavgiften (MIF),
- fortsatt giltighet för befintliga medgivandena för autogiro i SEPA-autogiro,
- SEPA-tillgänglighet för bankerna,
- säkerhetsdetaljer.

Diskussionen om mellanbanksavgifter för SEPA-autogiro har lösts genom förordning (EG) nr 924/2009 om gränsöverskridande betalningar,⁶ i vilken avgifterna mellan banker vid gränsöverskridande betalningar och nationella autogirotransaktioner före den 1 november 2012 fastställs.⁷ För gränsöverskridande autogirobetalningar är avgiften 0,088 EUR, om inte de berörda betaltjänstleverantörerna kommit överens om en lägre avgift. I de fall en mellanbanksavgift för nationella autogirotransaktioner redan existerar får bankerna tillämpa denna avgift på autogiro även på nationell nivå.

Innan denna förordning antogs i september 2009 gjorde ECB och Europeiska kommissionen i mars 2009 ett gemensamt uttalande om den framtida affärsmodellen för SEPA-autogiro. Europeiska kommissionens uppfattning att en allmän mellanbanksavgift per transaktion för nationella resp. SEPA-autogiron inte förefaller

motiverade och inte heller kompatibla med EU:s konkurrensregler klargjordes. Dialogen mellan EPC och Europeiska kommissionen om den långsiktiga affärsmodellen för SEPA-autogiro har inte ännu lett till något tillfredställande resultat. I juni 2009 beslutade EPC att deltagare i SEPA-autogiro skulle ha möjligheten att ingå bilaterala överenskommelser om kostnadsfördelning. Europeiska kommissionen och ECB skulle ha uppskattat om EPC hade spelat en mer aktiv roll på det här området och ser fortfarande ett behov av att finanssektorn ytterligare klargör denna känsliga fråga. Eftersom förordningen om gränsöverskridande betalningar endast ger en tillfällig modell för avgifter för autogiro till den 1 november 2012 förväntar sig finanssektorn att Europeiska kommissionen, efter samrådsförfarandet i frågan från november 2009,⁸ ger vägledning om vilka principer för autogiroavgifter som ska gälla på lång sikt för att undvika konkurrensproblem.

Frågan om att säkerställa att befintliga medgivanden fortfarande är giltiga i SEPA-autogiro har lösts i samtliga euroländer utom i Tyskland, antingen genom att införliva betalningsdirektivet (PSD) i nationell lagstiftning eller genom överenskommelse mellan de berörda parterna. I Tyskland har frågan fortfarande inte lösts. Ett rättsligt beslut om slutdatum för migrering till SEPA torde dock ge de tyska lagstiftarna och marknadsaktörerna incitament att lösa frågan.⁹

Utöver medgivanden i pappersform erbjuder SEPA-autogiro möjligheten att utfärda medgivande genom elektroniska kanaler, s.k. e-medgivanden. E-medgivandet bygger på internetbaserade banktjänster och betalaren kan använda samma inloggningsuppgifter som till

5 Resultaten finns på ECB:s webbplats (<http://www.ecb.europa.eu/paym/sepa/about/indicators/html/index.en.html>).

6 Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 2560/2001 av den 16 september 2009 om gränsöverskridande betalningar i gemenskapen och om upphävande av förordning (EG) nr 2560/2001.

7 Ibid., artikel 6 och 7.

8 IP/09/1666: "Antitrust: Commission consults on draft guidance for Single Euro Payments Area (SEPA) Direct Debit scheme."

9 Se kapitel 6.4 i den här rapporten som har titeln "Förordning om slutdatumet för migreringen till SEPA".

internetbanken. E-medgivandet kan bli intressant både för de som hanterar stora betalningsvolymerna och internetbutiker. EPC tillhandahåller alla nödvändiga förutsättningar för att bankerna skulle kunna erbjuda denna tjänst 2010. Portugisiska banker var först att starta med e-medgivanden. Även om e-medgivanden kommer att vara en tillvalstjänst som bankerna erbjuder sina kunder uppmuntrar Eurosystemet bankerna, baserat på erfarenhet från pilotprojektet med e-medgivanden, att börja erbjuda processen för medgivanden. Detta torde stärka betalarnas och betalningsmottagarnas acceptans för SEPA-autogiro och erbjuda nya möjligheter för e-betalningstjänster.

Om man jämför med SEPA-kontoöverföringar är det färre antal banker som har anslutit sig till SEPA-autogiro från starten. Det beror på att ett antal nationella bankorganisationer, i Spanien, Nederländerna, Portugal, Frankrike och Slovenien, beslutade att uppskjuta sina lanseringar av autogiro till 2010. Finska banker rekommenderar att ersätta finska autogiron med tjänster baserade på e-fakturor och SEPA-kontoöverföringar. Vid tiden för lanseringen hade 2 607 banker anslutit sig till de nya systemen och av dessa hade 2 366 anslutit sig till både kärnsystemet och till SEPA:s system för autogiro mellan företag (B2B).

En begränsad eller oklar tillgänglighet skapar hinder för fordringsägarna. Följaktligen är full tillgänglighet ännu viktigare för SEPA-autogiro än för SEPA-kontoöverföringar. Därför är tillgänglighet obligatorisk för autogirotransaktioner från och med den 1 november 2010 för de banker som i dagsläget erbjuder nationella autogirotjänster i euro.¹⁰ Men precis som för SEPA-kontoöverföringar räcker det inte med efterlevnad och tillgänglighet för att säkerställa en migrering till SEPA. Om bankerna inte aktivt marknadsför sina SEPA-tjänster och om de som ska motta betalningen via autogiro inte byter från nationella autogiron till SEPA-autogiro kommer den obligatoriska tillgängligheten inte att få mycket effekt på volymen SEPA-autogiron. Användarna måste kunna vara säkra på att SEPA-autogiro håller åtminstone samma säkerhetsnivå som den de varit vana vid i de nationella

systemen. Så skulle t.ex. betalningar vid nya abonnemang från myndigheter eller den privata sektorn kunna erbjudas i form av SEPA-autogiromedgivanden istället för i de gamla nationella systemen.

Även om utformningen av SEPA-autogiro mycket bygger på framgångsrika nationella autogirossystem är det viktigt att säga att det är ett helt nytt betalningssystem. Precis som för alla nya betalningssystem finns ett stort behov av ökat kundförtroende. Det säger sig självt att både SEPA-autogiro och de tidigare nationella systemen måste uppfylla de rättsliga krav som fastställs i betalningsdirektivet. På vissa områden ligger SEPA-autogiro över de krav som ställs i betalningsdirektivet för att förstärka kundernas förtroende. Det bör dock noteras att faktisk och upplevd säkerhet inte alltid överensstämmer, särskilt inte på känsliga områden som betalningstjänster.

Europaparlamentet och Europeiska unionens råd har vid upprepade tillfällen understrukit att SEPA-instrumenten ska uppfylla användarnas behov och att kostnader, service, säkerhet och garantier ska vara åtminstone lika goda som för befintliga nationella betalningsinstrument.¹¹ Detta synsätt får starkt stöd av olika användargrupper, särskilt vad gäller SEPA-autogiro.

För att säkerställa en lyckad migrering till SEPA-autogiro är det viktigt att EPC och leverantörer av SDD-tjänster snabbt tar itu med de punkter som oroar användarna. Det är särskilt viktigt för användare som är vana vid medgivanden från betalningsgivaren (DMF)¹² snarare än medgivanden från betalningsmottagaren (CMF),¹³ vilka används i SEPA:s kärnsystem för autogiro. Dessa användare måste försäkras om att de kan byta till SEPA-autogiro och behålla

10 Se artikel 8 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 2560/2001 av den 16 september 2009 om gränsöverskridande betalningar i gemenskapen och om upphävande av förordning (EG) nr 2560/2001.

11 Till exempel, i Ekofins slutledningar av den 1 december 2009.

12 Betalaren ger medgivandet för autogiro direkt till betalningsmottagaren. Uppdraget lagras av betalningsmottagaren.

13 Betalaren ger autogirouppdraget till sin bank, antingen direkt eller genom mottagaren. Uppdraget lagras av betalarens bank.

samma skydd och garantier som i de tidigare systemen. Eurosystemet uppskattar EPC:s beslut i mars 2010 att lägga till en valmöjlighet i regelboken för SEPA-autogiro vilken gör det möjligt för betalarens bank att utväxla information om uppdraget med betalningsmottagarens bank i god tid före det första (eller det enda) autogirouppdraget. Baserat på denna information kan betalarens bank kontrollera kontouppgifterna, om kontot är godkänt för att ta emot autogiro före den första utbokningen. Denna valmöjlighet förväntas ingå i 2011 års utgåva av regelboken för autogiro.

Eurosystemet uppmanar de leverantörer av betalningstjänster som erbjuder autogiro i euro att använda sig av denna valmöjlighet. Den är särskilt viktig för länder som i nuläget använder modellen för medgivanden från betalaren (debtor mandate flow (DMF)). Leverantörer av betalningstjänster uppmanas dessutom att, på betalarens begäran, överväga möjligheten att införliva ytterligare funktioner för att bemöta eventuella invändningar från konsumentorganisationer och på så vis öka förtroendet för SEPA-autogiro. Sådana funktioner kan t.ex. vara:

- validering av förhandsmedgivanden (advanced mandate information (AMI)) med betalaren före autogiroavbokning via elektroniska kanaler vilka redan används för bank-till-kund-interaktion (t.ex. internetbaserade banktjänster, uttagsautomater, SMS),
- möjlighet att begränsa autogiroutbokningar till vissa belopp eller viss periodicitet,
- möjlighet att blockera eller autentisera vissa betalningsmottagare.

Europeiska kommissionen och ECB uppmanar i ett brev från mars 2010 EPC att, som systemmanager för SDD-systemet och å systemdeltagarnas vägnar, vederbörligen beakta dessa tilläggsfunktioner och bedöma om och hur de vore lämpligt att införa dem i regelboken för basversionen av SEPA-autogiro. Eurosystemet upprepar denna begäran eftersom sådana tillvalstjänster, om de erbjuds inom rimlig tid, säkert

skulle göra SEPA-autogiro ännu mer attraktivt för konsumenterna och få positiva effekter på den europeiska ekonomin.

1.3 KRAV PÅ KONKRETA TJÄNSTERBJUDANDEN BASERADE PÅ SCT OCH SDD

Migreringen till SEPA-överföringar har gått långsammare än beräknat, vilket visar på behovet av att öka användarnas kunskaper om SEPA och få företag och myndigheter att prioritera SEPA högre. Eurosystemets SEPA-förväntningar, publicerad i mars 2009 (se även kapitel 6.2),¹⁴ gäller fortfarande. Redan då poängterades att attraktiva erbjudande för SEPA-instrument (SCT såväl som SDD) bör göras tillgängliga för användarna och att både konsumenters och företags behov ska beaktas. SEPA-betalningar ska vara åtminstone lika enkla att göra som nationella betalningar. Eurosystemet förväntar sig att betalningstjänstleverantörerna erbjuder sina kunder samma servicenivå (t.ex. stående överföringar) och samma källor för SEPA-instrument (t.ex. internetbank) som de tidigare nationella betalningsinstrumenten. Det ska garanteras att alla uppgifter förs vidare till den mottagande banken (utom i fall då betalaren uttryckligen ber den mottagande banken att inte vidarebefordra viss information, eller om nationella lagar inte tillåter att känsliga uppgifter, som t.ex. adressuppgifter, vidarebefordras). Under förutsättning att det inte föreligger några rättsliga hinder på nationell nivå ska betalningstjänstleverantörerna se till att BIC och IBAN är lätta att hitta för kunderna, t.ex. genom att tydligt visa dem på kontoutdragen på internetbanken. I de länder där bank- och kontouppgifter finns på betalkorten ska uppgifterna finnas där. På samma vis ska fordringsägares BIC och IBAN, i enlighet med förordning (EG) nr 924/2009 om gränsöverskridande betalningar,¹⁵ finnas inte bara på gränsöverskridande utan även på de nationella förtryckta betalningsformulären.

¹⁴ Se http://www.ecb.europa.eu/press/pr/date/2009/html/pr000103_2_en.html.

¹⁵ Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 924/2009 av den 16 september 2009 om gränsöverskridande betalningar i gemenskapen och om upphävande av förordning (EG) nr 2560/2001.

Genom att bygga vidare på SEPA:s basinstrument skulle frivilla tillvalstjänster, dvs. utvidningen av regler och standarder i systemets regelbok för en grupp banker, kunna vara till nytta för att möta kundernas krav. Finanssektorn bör noga övervaka och i görligaste mån samordna utvecklingen av tillvalstjänster för att förbättra kvaliteten på SEPA-instrumenten för att undvika att åter splittra tjänsterna, både på geografisk nivå och inom sektorn. Eurosystemet instämmer med EPC om att tillvalstjänsterna inte ska äventyra SEPA-systemens driftskompatibilitet och inte heller får de utgöra en risk mot konkurrens. Tillvalstjänster är en del av marknaden och bör upprättas och utvecklas baserade på marknadens behov. Sedan kan EPC integrera allmänt använda tillvalstjänster i systemet genom procedurer för förändringshantering i EPC:s guide "Scheme management internal rules" (SMIR). Eurosystemet anser dock att det ligger i EPC:s intresse, i dess roll som ägare av systemet, att spela en mer aktiv roll i processen att utveckla tillvalstjänster och inte bara notera vilka tillvalstjänster som finns och reagera på klagomål som riktats mot systemets ledningskommitté. Det vore även intressant för EPC att kontrollera de föreslagna tillvalstjänsternas kompatibilitet med de viktigaste huvuddragen i systemet för att undvika att de är inkompatibla. EPC bör även försöka slå samman liknande tillvalstjänster som utvecklats eller upprättats av olika grupper till en tillvalstjänst med stöd av flera grupper. För att kunna göra det måste man ytterligare förtydliga konceptet och hanteringen av tillvalstjänster och framför allt EPC:s roll i denna process. För att skapa mer transparens vad gäller planerade eller befintliga tillvalstjänster bör EPC inte bara tillhandahålla länkar till beskrivningar av sådana tjänster på olika gruppers webbplatser. Sådana webbplatser kan vara mycket olika vad gäller detaljeringsgrad och struktur. EPC bör även skapa en lättillgänglig databas från EPC:s webbplats med sökfunktion. Till skillnad från enskilda betaltjänstleverantörers erbjudanden ska tjänsteerbjudanden på området kund-till-bank (C2B) av transparens-skäl offentliggöras via samma kanaler.

Generellt bör finanssektorn säkerställa att den förväntade kvalitetsförbättring som uppstår tack vare tillvalstjänsterna inte leder till en ny splittring av betalningsinstrument på geografisk nivå eller inom sektorn.

En annan förutsättning för att göra SEPA mer attraktivt, särskilt för företag och myndigheter, är att tillhandahålla en tjänst som omfattar meddelandestandarder inte bara för interbank utan även på områdena kund-till-bank och bank-till-kund. EPC har gett ut riktlinjerna för SEPA-systemen som vägledning för hur ISO 20022 XML-standarderna ska användas vid betalningsinstruktion, överföring och rapportering. Som en hjälp för bankerna att bekräfta att deras implementeringar av ISO 20022 XML-standarderna är kompatibla med EPC:s riktlinjer tillhandahöll SWIFT (på begäran av EPC) Technical Validation Subsets (TVSs). EPC inser att TVS bara är en beskrivning, i tekniska termer (scheman) av implementeringsriktlinjerna och att vissa av användarreglerna i dessa riktlinjer som implementeras inte kan återskapas i TVS-scheman. Detta lämnar dock utrymme för tolkning och leder till olika utfall. Uppkomsten av migreringstjänster för XML-standarder i olika länder visar på detta.

Denna splittring skulle kunna begränsas om implementeringsriktlinjerna kompletterades med obligatoriska valideringsscheman och ett omfattande urval av exempeldatafiler. Därför uppmanar Eurosystemet EPC att bidra till mer klarhet genom att definiera bindande valideringsscheman och exempeldatafiler. Det bör dessutom bli obligatoriskt att acceptera ISO 20022 XML-meddelanden som specificerats i SEPA-schemat och är i linje med de nya bindande valideringsschemana.¹⁶

Förutom en standardiserad betalningsinitering och överföring erfordras en standardiserad bank-till-kund-rapportering för att en fullstän-

¹⁶ T.ex. utan att förändra XML-syntaxen, inkl. att byta namn på rotelement (root element re-naming), eller ändra packetering (container placement) eller ändra namnrymden (namespace alternations).

dig automatiserad hantering (straight through processing, STP) ska bli möjlig. EPC sammanställde en rekommendation för hur SCT och SDD betalningsdata ska kunna visas i elektronisk kundrapportering i enlighet med ISO-rapporteringsstandarder. Rekommendationen är att koppla fälten i betalningsinstruktionerna till fälten i rapporteringsmeddelandena. Eurosystemet analyserade EPC:s lösning och drog slutsatsen att det på kort sikt är möjligt att koppla de berörda datafälten för SCT och SDD. Även om detta inte skapar interoperabilitet mellan leverantörer av betalningstjänster och kundernas gränssnitt kan ISO 20022 XML göra det lättare att anpassa betaltjänsteleverantörernas rapporter och kundernas gränssnitt än de nuvarande systemen. På kort sikt kan det även underlätta företagskundernas migrering

till SEPA. En bättre lösning på lång sikt är dock en riktlinje för genomförande som detaljerat beskriver innehållet i meddelandet.

Avslutningsvis förväntar sig Eurosystemet att både leverantörerna av betaltjänster och myndigheterna föregår med gott exempel och lägger in en referens till SEPA-kriterierna i sina anbudsinfordringar. De ska aktivt använda SEPA:s betalningsinstrument för att betala sina leverantörer och för att göra lönebetalningar även innan ett fastställt datum för migrering har lagts fast eller, i de fall de inte själva utför betalningar, välja en leverantör av betaltjänster som tillhandahåller SEPA-tjänster. Om de berörda kontona är inom samma institut ska IBAN användas istället för de gamla kontouppgifterna.

Kortfattat gäller följande krav för konkreta tjänsteerbjudanden baserade på SCT och SDD:

- Finanssektorn bör noga övervaka och i görligaste mån samordna utvecklingen av tillvalstjänster som ska förbättra kvaliteten på SEPA-instrumenten för att undvika att åter splittra tjänsterna, både geografiskt och inom sektorn;
- För att skapa mer transparens bör EPC skapa en lättillgänglig databas med sökfunktion som innehåller information om tillvalstjänster och tjänsteerbjudanden/praxis från sektorer. Denna information ska vara lättillgänglig från EPC:s webbplats;
- EPC ska se till att meddelandestandarderna inte kan splittras. Det ska ske genom bindande valideringsscheman och exempel på datafiler;
- För leverantörer av betaltjänster ska det vara obligatoriskt att acceptera ISO 20022 XML-meddelanden som definierats inom SEPA-schemat och är i linje med de nya bindande valideringsschemana;
- Förberedelserna för ett e-mandat i SDD håller på att avslutas av EPC och bankerna uppmanas att erbjuda denna tillvalsprocess. Detta torde stärka betalarnas och betalningsmottagarnas acceptans av SEPA-autogiro och erbjuda nya möjligheter för e-betalningstjänster;
- En riktlinje för genomförande av standardiserad bank-till-kund-rapportering som detaljerat beskriver meddelandainnehåll och som möjliggör en harmoniserad struktur på kundrapportering är den lösning Eurosystemet föredrar på lång sikt;
- Både leverantörerna av betaltjänster och myndigheterna bör föregå med gott exempel genom att lägga in en referens till SEPA kriterierna i sina anbudsinfordringar.

2 KORT

Arbetet med att skapa ytterligare ett europeiskt kortsystem har gått betydligt långsammare än väntat. Argumenten bakom Eurosystemets krav på ännu ett europeiskt kortsystem som en nödvändig komponent för att förverkliga en konkurrensutsatt kortmarknad är emellertid fortfarande giltiga. Eurosystemet fortsätter att bevaka de tre initiativ som är aktiva på marknaden, och ger vägledning när så behövs.

Förutom åtagandena från MasterCard och Visa Europe om multilaterala mellanbanksavgifter behövs mer vägledning från Europeiska kommissionen angående multilaterala mellanbanksavgifter, som sista utväg i form av en förordning. Även andra större hinder för SEPA-kort måste undanröjas, framför allt vad gäller att skilja systemhantering från processhantering och att upprätta interoperabilitet mellan systemberoende behandlare. Principen att skilja systemhantering från processhantering ska helst gälla på företagsnivå. För att möjliggöra interoperabilitet mellan systemberoende processorer uppmanas EPC att följa sitt beslut från december 2009 att uppdatera PE-ACH/CSM-ramverket och att ändra SEPA:s ramverk för kort i enlighet därmed.

Samtidigt har Eurosystemet noterat framgångar med kortstandardisering, vilket är avgörande framöver för SEPA. För att kunna uppfylla intressenternas krav finns det ett starkt behov av att den europeiska betalningsbranschen, helst representerad av EPC, direkt och samordnat arbetar tillsammans med globala organ för standardisering av kort. Eurosystemet förväntar sig framför allt konkreta förslag på ett mer aktivt arbete från EPC:s sida i EMVCo och PCI SSC.

Dessutom ska SEPA-omfattande licensiering vara möjlig senast i slutet av 2013. Det betyder att licensierade utfärdare och inlösare av kort ska vara fria att agera i hela SEPA. Vad avser säkerhetscertifiering av kort och terminaler förväntar sig Eurosystemet att en permanent regleringsstruktur för SEPA växer fram, och

även att EPC:s och CAS medlemmar lägger fram konkreta förslag (se fotnot 26).

2.1 ANDRA EUROPEISKA KORTSYSTEM

Eurosystemet och en rad europeiska myndigheter har under ett antal år drivit frågan om att SEPA-processen skulle leda till åtminstone ytterligare ett kortsystem, med rötter och rättslig bas i Europa. Med tanke på att den europeiska kortmarknaden är tillräckligt stor för att kombinera konkurrens och konsolidering med skalfördelar anser Eurosystemets experter att ett kortsystem till skulle fungera väl parallellt och i konkurrens med de två system som redan är väletablerade på europeisk nivå, dvs. Visa Europe och MasterCard. Eurosystemet anser att ett ytterligare europeiskt kortsystem behövs för en konkurrenskraftig kortmarknad i SEPA.

Flera nationella kortsystem har valt co-branding med Visa Europe och Mastercard för att säkerställa överensstämmelse med SEPA. Co-branding behövs under en begränsad period tills dess valmöjligheter med andra kortsystem finns. Annars är risken att majoriteten av bankerna skulle överge sina nationella system och välja ett av de två system som redan är etablerade i Europa. Detta skulle innebära mindre valmöjligheter och konkurrens mellan system, vilket missgynnar europeiska konsumenter och handlare och ger de europeiska bankerna mindre att säga till om.

Ett nytt europeiskt kortsystem skulle ge både ekonomiska och politiska fördelar. Ekonomiskt skulle det innebära att effektiviteten och de relativt låga avgifterna för många av de nationella systemen kunde bibehållas. Det torde också stärka konkurrensen mellan kortsystem, processorer och banker och ge kortinnehavarna, handlarna och bankerna valmöjligheter. Dessutom skulle det öppna för diversitet vad gäller förvaltning av kortsystem och ägarskap. I samband med utfasning av nationella system finns också risker om försöken att etablera ett europeiskt kortsystem skulle misslyckas. Dessa risker är: effektivitetsförlust och potentiellt högre kostnader, färre valmöjligheter för kortinnehavare, handlare och banker och mindre diversitet vad gäller förvaltning av kortsystem och ägarskap.

För tillfället arbetar tre initiativ med att skapa ett nytt europeiskt kortsystem: Euro Alliance of Payment Schemes (EAPS), Monnet, och PayFair, alla med olika tillvägagångssätt. EAPS planerar att knyta samman ett antal befintliga uttagsautomatsystem och POS-system. Monnet, ett initiativ från europeiska banker, undersöker olika möjligheter att upprätta ett nytt kortsystem. PayFair, ett bankoberoende initiativ, planerar också ett nytt system. Eurosystemet har nära kontakt med de tre initiativen och ger råd vid behov. Alla tre är fortfarande bara i inledningen av sitt arbete. Avgörande för ett lyckosamt projekt är ledarskapet hos de drivande enheterna, stöd från bankerna och användarnas acceptans av systemet, särskilt då av detaljhandeln och konsumenterna. Vissa banker kanske tvekar att gå med i de nya systemen, antingen beroende på höga investeringskostnader, en vänta-och-se-attityd eller också för att de föredrar något av de internationella systemen.

Mycket uppmärksamhet har ägnats åt diskussionen om mellanbanksavgifter. Trots de åtaganden som gjorts av MasterCard¹⁷ avseende mellanbanksavgifter för gränsöverskridande EES-transaktioner (betal- och kreditkort) och Visa Europe¹⁸ vad gäller mellanbanksavgifter på betalkortstransaktioner i EES och nationella transaktioner i vissa medlemsstater anser fortfarande en del intressenter att resultatet av debatten inte är helt klart. Bankerna ser mellanbanksavgifter som en viktig del av affärsverksamheten för kortsystem. Osäkerhet om mellanbanksavgifter kan alltså utgöra ett hinder för investering i ett nytt system. Eurosystemet delar uppfattningen att mer information behövs och skulle därför uppskatta om Europeiska kommissionen bidrog till att skapa klarhet på det här området. Som sista utväg skulle information kunna ges i form av en förordning, t.ex. i form av en förordning om mellanbanksavgifter i enlighet med den som implementerades i Australien.

En fokusering på möjliga intäkter från mellanbanksavgifter kan ha skapat en situation där alltför lite uppmärksamhet ägnats frågan om operativa kostnader, vilka skulle kunna reduceras genom harmonisering och standardisering på kortområ-

det. SEPA för kort och andra europeiska system kan också ha en positiv effekt på antalet kortbetalningar och eventuellt resultera i att kostnaderna för kontanthantering minskar för banker och företag.

För övrigt kan noteras att det inte är säkert att ens ett europeiskt kortsystem kommer att skapas men att man i länder som Ryssland och Indien planerar att följa Kinas exempel där man 2002 introducerade ett eget kortsystem, China Union Pay. De politiska och ekonomiska förutsättningarna samt även konkurrenssituationen är förstas helt annorlunda än i EU men huvudargumenten bakom initiativen är giltiga även för den europeiska målsättningen dvs. mer effektivitet, fler valmöjligheter för användarna genom mer konkurrens och önskan att uppfylla kraven från den inhemska betalningsmarknaden.

2.2 SEPARATION AV KORTSYSTEMHANTERING FRÅN PROCESSHANTERING

Att avskilja systemhanteringen från processhanteringen är ett av huvudkraven i ramverket för SEPA-kort och ett viktigt element för att skapa en konkurrenskraftig marknad för kortbetalningar i SEPA. Deltagare i kortsystemet bör fritt kunna välja processorer och leverantörer av clearing- och avvecklingssystem. Efter lanseringen av SEPA för kort i januari 2008 uppstod emellertid tvivel på om alla kortsystem verkligen skiljt processhanteringen från systemhanteringen. Vissa nationella bankorganisationer eller system har gjort en separation enligt sin egen tolkning. Det har även internationella kortsystem gjort. Det är hur separationen gjorts i praktiken som är huvudmålet för kritiken från konkurrerande system och processhanterare. Andra nationella bankorganisationer har sålt sina processhanteringsenheter till större företag.

För att komma till rätta med situationen ger Eurosystemet, i sin roll som katalysator, ytterligare råd om hur en sådan separation bör göras.

17 Se ”Antitrust: Kommissionär Kroes noterar MasterCards beslut att sänka sina gränsöverskridande multilaterala förmedlingsavgifter och att ta tillbaka de senaste avgiftshöjningarna”, pressmeddelande den 1 april 2009, IP/09/515.

18 Se ”Settlement on Visa debit interchange fees aids SEPA”, pressmeddelande från den 26 april 2010.

Dessa råd ges i form av ett idealscenario för separation av kortsystem från processhantering. Helst ska principen om separation av system från processhantering ske på företagsnivå, i synnerhet separation av drift, information, finanser och bokföring, på affärsplanet och även rättsligt (dessa principer beskrivs ytterligare i följande ruta). Krav på en rättslig separation kan bara ställas av regleringsmyndigheter.

I detta idealscenario bör styrningen av kortsystem skötas separat från den centrala hanteringsprocessen.¹⁹ Dessutom görs lämpligen en åtskillnad mellan systemhantering och utfärdande²⁰ och inlösen.²¹ Om ägarskap av systemet och

processenheterna delas, t.ex. i en holdingstruktur, bör principen om separation gälla för organisationsstyrningen för de olika enheterna.

Eurosystemet inser att detta idealscenario för separation av systemen från processdelarna kan komma att bli dyrt och svårt att genomföra för befintliga organisationer.

¹⁹ Switching, clearing och avveckling samt tilläggstjänster relaterade till dessa funktioner.

²⁰ T.ex. autentiseringsprocessen mellan switch och utfärdare samt t.ex. tillverkning av kort och personalisering, och kommunikation med kortinnehavare t.ex. i form av kontoutdrag.

²¹ T.ex. autentiseringsprocessen mellan handlare och switch samt t.ex. att tillhandahålla, serva eller inhysa terminaler.

Ruta

SEPARATION AV DRIFT

Systemenheter och processenheter bör drivas separat, både på teknisk nivå och på personalnivå. En teknisk separation innebär att systemenheter och processenheter inte bör ha samma tekniska infrastruktur. En separation på personalnivå innebär att bemanningen inte ska vara densamma för båda. En separation av personal och ledning bör särskilt säkerställa att:

- en enhet inte har medbestämmande över målen och reglerna i det andra,
- en enhet inte har möjligheter att kontrollera eller påverka den andra.

En separation av drift ska inte hindra individuella kortsystem att sätta vissa minimistandarder, särskilt avseende driftens tillförlitlighet och säkerhetshantering och inte heller hindra processorer som hanterar transaktioner i de respektive systemen.

En separation av drift betyder också att kortsystem inte bör ges förmånsbehandling till vissa processenheter och vice versa. Kortsystemens tjänster bör erbjudas utan åtskillnad till alla processenheter.

UPPDELNING AV INFORMATION

Inga flöden av specialinformation ska förekomma mellan systemenheterna och processenheterna. Detta berör t.ex. kommande regelförändringar (inkl. regler om mellanbanksavgifter), information från nätverkstester eller nätverkscertifieringssystem som skulle kunna ge en särskild processor en privilegierad ställning.

Det bör tydligt framgå att en processor inte ska behöva ge mer information till ett system än vad som är absolut nödvändigt för systemets säkerhetshantering. Denna information kan bestå av

uppgifter om specifika och enskilda transaktioner. I bokföringssyfte kan uppgifter om mängden transaktioner i systemet behövas och då behövs bara aggregerade data. Ett system ska aldrig begära information om transaktioner med andra system (t.ex. kort med co-branding).

FINANSIELL OCH BOKFÖRINGSTEKNISK SEPARATION

Kortsystem och processenheter bör ha separata resultat- och balansräkningar. Inga andra finansiella flöden ska ske mellan dem än som betalning av icke-diskriminerande avgifter som kan finnas mellan system och processorer.

Denna separation av finanser och bokföring ska säkerställa finansiellt oberoende för kortsystem och (centrala) processenheter och utesluta alla möjligheter till korssubventionering. Ingen korssubventionering mellan systemskiktet och processskiktet får förekomma eftersom det skulle kunna möjliggöra för en specifik processenhet att erbjuda tjänster till lägre priser än de som erbjuds när det inte råder någon sådan subventionering. Det skulle också kunna öppna upp för att ett visst system ger rabatter baserade på vinster från processhantering i marknadssegment som är skyddade från processkonkurrens av systemet.

KOMMERIELL SEPARATION

De tjänster som erbjuds av kortsystem och processenheter ska varken vara i form av en kombinerad tjänst (t.ex. ingen sammanslagning av produkter) och inte heller får de vara beroende av varandra (t.ex. om vissa regler för kortsystemet bara gäller fullt ut om en viss (central) processor används). Inga incitament ska erbjudas för att använda båda.

RÄTTSLIG SEPARATION

Kortsystem och processenheter bör drivas som separata rättsliga enheter. Detta är viktigt för att säkerställa att:

- kontraktuella skyldigheter för ett kortsystem inte omfattar processenheten och vice versa,
- en enhet inte kan hållas ansvarig för den andra enheten,
- tredje part ska kunna ingå separata avtal med kortsystemet och processenhet utan att behöva vara knuten till båda.

Som tidigare diskuterats i SEPA:s sjätte lägesrapport är kraven att separera systemet från processen främst inriktad på fyrpartskortsystem, men bör även så långt som möjligt tillämpas på trepartssystem. Dock bör undantag göras avseende en separation av system och processhantering för kortsystem som både utfärdar kort och genomför korttransaktioner inom sin egen enhet samt trepartskortsystem med licenser (om licensinnehavarens avtalsmässiga relationer endast är med kortsystemet). I enlighet med betalnings-

direktivet är både kortsystem som utfärdar kort och löser in korttransaktioner inom sin egen enhet och system med licens undantagna från öppna tillträdeskriterier. Eurosystemet skulle uppskatta mer transparens från trepartskortsystem avseende deras affärsmodeller och licenskriterier. Dessutom borde en licensinnehavare tillåtas välja utfärdande eller inlösande processor för vidare samarbete. Systemet bör bara kunna begränsa autentisering, clearing och avveckling till systemet självt. Vad gäller

SEPA-omfattande licensiering, senast i slutet av 2013, ska licensinnehavare inte längre vara begränsade till enskilda länder utan tillåtas vara aktiva i hela SEPA.

2.3 ÄR KORTSYSTEMEN FÖRENLIGA MED SEPA?

I mars 2009 publicerade Eurosystemet kriterier för efterlevnaden av SEPA för kortsystem. För att kortsystem ska vara SEPA-kompatibla måste de krav och tidsfrister som satts i EPC:s ramverk för SEPA-kort (SCF) och i ”Eurosystemets synpunkter på ett SEPA för kort” (november 2006) uppfyllas.

För att uppnå önskad transparens förväntar sig Eurosystemet att kortsystemen uppfyller SEPA:s kriterier på självutvärdering och dessa resultat publiceras på kortsystemens webbplatser.

I dagsläget har följande kortsystem publicerat självutvärderingar på sina webbplatser och lämnat information därom till berörda centralbanker: Aactiva (SI); American Express, Bankomat/PagoBancomat (IT); Cartes Bancaires (FR); Euro 6000 (ES); Girocard (DE); Karanta (SI); LaserCard (IE); MasterCard, Multibanco (PT); PIN (NL); Servired (ES); Sistema 4B (ES) och Visa.²²

Andra kortsystem som planerar att bli SEPA-kompatibla uppmanas göra en självutvärdering och publicera resultaten. Redan publicerade självutvärderingar bör uppdateras vid behov.

Eurosystemet kommer vid behov att revidera kriterierna för förenlighet med SEPA och ramvillkoren baserat på dessa utvärderingar och annan information samt med beaktande av ändringar i EPC:s ramverk för SEPA-kort och annan relevant utveckling på kortmarknaden.

EPC beslut att utvärdera och övervaka att kraven i SCF uppfylls är i linje med Eurosystemets önskemål.

2.4 UPPRÄTTANDE AV ETT SYSTEM FÖR BEARBETNING AV KORTTRANSAKTIONER

I SEPA:s sjätte lägesrapport hävdade Eurosystemet att effektiviteten i hanteringen av SCT/SDD och av kortbetalningar skulle kunna stärkas om samma typ av meddelandestandarder (ISO 20022 XML) och samma infrastrukturer användes. För att överbrygga det gap som existerar mellan EPC:s strategiska visioner i SCF för banker, kortsystem och processhanterare och verkligheten med många kortsystem, många banker och många processorer har Eurosystemet begärt att ett ramverk för bearbetningen av korttransaktioner utarbetas. I ett andra steg uppmanades företrädare för de relevanta infrastrukturerna att utveckla en teknisk interoperabilitetsram för bearbetning av SEPA-kompatibla kortbetalningar.

EPC:s plenarförsamling beslutade i december 2009 att uppdatera PE-ACH/CSM-ramverket att även omfatta korttransaktioner och skapa en liten arbetsgrupp. Ännu har inga framsteg gjorts. Följaktligen har inget uppföljningsarbete från infrastrukturerna påbörjats.

För att få fart på arbetet har Eurosystemet erbjudit EPC att följa beslutet från december att uppdatera PE-ACH/CSM-ramverket och att ändra SEPA:s ramverk för kort i enlighet därmed. Dessutom bör EPC inleda en dialog med alla SCF-kompatibla kortsystem, processorer, utfärdare och inlösare för att öka kunskaperna om hur de harmoniserade affärsreglerna och standarderna ska implementeras i reglerna och tjänsterna. Samtidigt finns förslag om standardiseringsinitiativ för meddelandestandarder för autentisering och clearing. Infrastrukturer bör antingen följa upp med eller initiera en teknisk interoperabilitetsram. Därefter kommer Eurosystemet att beakta SEPA-kompatibilitetskriterier för kortinfrastrukturer.

²² Se <http://www.ecb.europa.eu/paym/sepa/about/compliance/html/index.en.html>.

2.5 STANDARDISERING AV KORT

Eurosystemet välkomnar att ansvarfördelningen vid standardisering av kort blivit tydligare i och med upprättandet av EPC:s Cards Stakeholders Group (CSG). Gruppen, som började sitt arbete i oktober 2009, består av representanter från fem sektorer: banker och betalningsinstitut, kortsystem, processorer, producenter av kort och terminaler samt detaljhandeln. Ordförandeskapet delas mellan EPC och representanter för detaljhandeln. EPC kvarstår som ledare för strategiska visioner och affärsregler för kort och CSG fokuserar på krav som rör funktionalitet, säkerhet och procedurer. CSG har tagit över ansvaret att upprätthålla och utveckla SEPA Cards Standardisation Volume – Book of Requirements, med syfte att harmonisera funktionskrav och säkerhetskrav för korttjänster.

Eurosystemet förväntar sig att EPC skapar klarhet om alla standarder som används eller är under utveckling för transaktioner från användare till användare (end-to-end) (kortterminaler och uttagsautomater) och att EPC ger en rekommendation om vilka standarder som kommer att användas för SEPA. Ansvaret för utvecklingen av implementeringsstandarder och specifikationer ligger på standardiseringsinitiativ inom olika områden: kort-till-terminal, terminal-till-inlösare, inlösare-till-utfärdare) samt certifiering och typgodkännande. Olika standardiseringsinitiativ arbetar med implementeringsstandarder för identifierade områden som CIR, TWG,²³ EPAS,²⁴ Berling Group²⁵ och ISO. Utvecklingen av implementeringsspecifikationer har gått framåt men ytterligare ansträngningar krävs. Vad gäller SEPA-certifieringssystem för säkerhet har implementeringsspecifikationer för säkerhetscertifiering utarbetats av CAS.²⁶ Eurosystemet välkomnar arbetet och det pågående pilotprojektet. Styrningsaspekterna av SEPA-certifieringssystem för säkerhet och ett organ för certifieringsmanagement har godkänts av EPC men konkreta detaljer diskuteras fortfarande. Eurosystemet tror att en permanent styrningsstruktur utvecklas och väntar på konkreta förslag från EPC- och CAS-medlemmar.

Arbetet med kortstandardisering har visat att det finns ett stort behov av ett direkt och samordnat engagemang från den europeiska betalningsindustrin för att möta kraven från de europeiska intressegrupperna. Det vore önskvärt att EPC företrädde den europeiska betalningsindustrin. Utöver de rättsliga aspekterna av denna fråga är det viktigt att beakta att brist på styrning även kan leda till färre möjligheter att påverka standarder och specifikationer. De negativa effekterna därav har blivit tydliga vad gäller PCI SSC-specifikationer för POS-terminaler (tidigare kallade PCI PED, nu även kallade PCI PTS) och för datalagring (PCI DSS). Dessa standarder tar inte hänsyn till detaljer i transaktioner som hanteras i EMV-migrerade länder, varvid följaktligen tilläggsinvesteringar behövs i dessa (europeiska) länder. Vad gäller EMVCo är det främst att få framsteg gjorts avseende kontaktlösa betalningsapplikationer och för mobiltelefoner som visar att europeiska krav inte har uppfyllts eftersom detta arbete sker på internationell kortsystems-nivå istället för att drivas inom EMVCo.

Följaktligen uppmanar Eurosystemet EPC att komma med konkreta förslag för ett mer aktivt EPC-engagemang i EMVCo och i PCI SSC. Alternativt skulle en väl samordnad representation av europeiska kortsystem kunna bli mer direkt involverad i båda dessa organisationer.

23 CIR (Common Implementation Recommendations) Technical Working Group är ett öppet standardiseringsinitiativ av EMV-implementerare i Europa och agerar som teknisk referensgrupp för den europeiska EMV-användargruppen och de europeiska medlemmarna av EMVCo Board of Advisors.

24 EPAS (Electronic Protocols Application Software) är ett icke-kommersiellt initiativ i Europa som arbetar med att utveckla en serie dataprotokoll för användning in en interaktionspunktsmiljö (POI). Projektet ska ta hand om terminalhanteringsprotokoll, butikssystemprotokoll och protokoll för inlösare.

25 Berlinggruppen är ett initiativ bestående av i dagsläget 23 huvudaktörer i kortindustrin. Dessa har definierat en gemensam uppsättning standarder för hantering av korttransaktioner mellan inlösare och utfärdare i Europa.

26 CAS (Common Approval Scheme) är ett initiativ för harmonisering av säkerhetskrav och certifieringsprocesser för kort och kortterminaler. Det grundades av europeiska kortsystem 2004. I dagsläget deltar ett flertal europeiska godkännande instanser (t.ex. PAN Nordic Card Association, UK Cards Association) liksom ett flertal internationella kortsystem (American Express, MasterCard och Visa).

3 INNOVATION INOM MASSBETALNINGAR: E-SEPA

Med tanke på den starka tillväxten inom e-handel, den motsvarande tillväxten av onlinebetalningar och den kraftiga ökningen av kortbedrägerier på internet, ser Eurosystemet ett stort behov av säkra och effektiva betalningslösningar inom SEPA. EPC:s långsiktiga mål för e-betalningar är visserligen i linje med Eurosystemets förväntningar, men EPC:s långsamma tempo på detta område är ännu så länge en besvikelse. Det för närvarande mest lovande initiativet är tre framstående bankbaserade e-betalningslösningars (eps, iDEAL, giro pay) målsättning att genomföra en interoperabilitetsdemonstration för att visa att konceptet fungerar, med utgångspunkt i EPC:s arbete med e-betalningar. Eurosystemet stöder den här demonstrationen och de tre systemens mål och förväntar sig att de tre systemen är öppna för andra system eller grupper som önskar delta. Eurosystemet rekommenderar även banksektorn att engagera sig på det här verksamhetsområdet genom att leverera e-betalningslösningar för hela SEPA.

Arbetet med mobila betalningar har precis börjat. Det stora antalet intressenter som behöver involveras gör att utvecklingen av brett accepterade lösningar för mobila betalningar är mer komplicerad. Eurosystemet förväntar sig att EPC:s teoretiska arbete slutförs senast i mitten av 2012 och att initiativ på det här området är i linje med EPC:s arbete för att undvika splittring och för att möjliggöra en utveckling mot kunderbjudanden som gäller hela SEPA.

3.1 INTERNETBETALNINGAR OCH MOBILA BETALNINGAR

Internetbetalningar kan beskrivas som betalningar som initieras, behandlas och mottas elektroniskt. Sedan 1990-talet har användningen av internet ökat kraftigt och det har skapat ett behov av lämpliga betalningsinstrument som gör det möjligt att handla digitala varor och tjänster på internet. Dessa typer av online-initierade betalningar kallas allmänt för "e-betalningar". Beroende på bristen på lämpliga bank-

tjänster har nya tjänsteleverantörer framkommit. Utvecklingen av specifika betalningsmekanismer för webben har varit en logisk utveckling av framgången med e-handeln.

Online-betalningar är betalningar för vilka betalningsuppgifter och betalningsinstruktioner ges och bekräftas online (dvs. via internet) mellan kunden och leverantören av betalningstjänster under ett köp online av digitala eller fysiska varor och tjänster från en webbutik.

Definitionen utesluter betalningar som endast initieras av betalarna via deras internetbankapplikationer (dvs. utan att vara integrerade i processen med onlineshopping). Enligt denna definition skulle t.ex. en kontoöverföring som gjordes av betalaren från dennes internetbankapplikation därför inte betraktas som en online e-betalning. Samma gäller för traditionella offlinebetalningar, t.ex. kontant vid leverans. Av samma anledning betraktas inte (elektronisk) betalning av onlinefakturor (Electronic Bill Presentment & Payment, EBPP) som en e-betalning eftersom ingen föregående onlineshopping har ägt rum.

Ingen skillnad görs mellan utrustning (bordsdator, laptop, netbook, mobiltelefon) och service-teknik som används för internet. Så länge som betalningsuppgifter överförs och bekräftas via internet ses det som en onlinebetalning och inte en m-betalning.

Mobiltelefoners popularitet är oöverträffad i innovationshistorien och slår även succén med internet. I fler och fler länder är antalet mobiltelefoner nu högre än antalet invånare. Men mobiltelefoner är inte bara ett fenomen i den industrialiserade världen utan är även ofta förekommande i utvecklingsländerna. Det ofta anförda påståendet att det är troligare att folk glömmet plånboken än mobiltelefonen, tillsammans med mobiltelefonernas tekniska möjligheter, har underlättat planerna att utveckla betalningsmekanismer baserade på mobiltelefoner, online och realt.

M-betalningar är betalningar för vilka betalningsuppgifter och betalningsinstruktioner ges och bekräftas via mobil kommunikation och dataöverföringsteknik (t.ex. rösttelefoni, textmeddelanden eller Near Field Communication (NFC)) genom en mobiltelefon mellan kunden och leverantören av betaltjänster under loppet av ett köp av tjänster, digitala eller fysiska varor online eller offline. M-betalningar initieras, bekräftas och/eller mottas via mobilutrustning med hjälp av knappats eller pekskärm (för mobila fjärrbetalningar) eller genom att aktivera kontaktlös radioteknik som NFC eller Bluetooth (för mobila kontaktlösa betalningar).

M-betalningar kan därutöver klassas som kontaktlösa betalningar eller fjärrbetalningar. För kontaktlösa betalningar är betalaren och betalningsmottagaren (eller betalningsmottagarens terminaler, t.ex. varuautomater, parkeringsautomater och biljettautomater för allmänna transportmedel) på samma plats (sådana betalningar kallas ofta för kontaktlösa betalningar). För fjärrbetalningar är detta däremot oftast inte fallet.

Definitionen innefattar inte kontaktlösa kortbetalningar, som också använder NFC-teknik. Sådana kontaktlösa kortbetalningar initieras inte med mobil utrustning utan med ett betalkort. Betalningar som omfattas av definitionen online e-betalningar, dvs. sådana betalningar som använder internet som transmissionskanal, klassificeras inte som m-betalningar även om de görs med mobila handenheter. Detta förtydligande förefaller nödvändigt särskilt som mobila handenheter (t.ex. smarttelefoner) ger direkt och mobil internetuppkoppling varsomhelst och närsomhelst. Om det rör sig om hybridlösningar, där initiering sker online (t.ex. genom att ange telefonnumret) och autentisering ges via mobiltelefon (t.ex. genom att ange pinkoden på mobilens handenheter) ska denna bekräftelse och kundens uppfattning råda och betalningen ska ses som en mobil betalning.

Beroende på utvecklingen på området för innovativa betalningar har ECB i samarbete med de nationella centralbankerna beslutat att göra en undersökning för att följa och identifiera utvecklingen av trender på marknaden för betalningsinnovationer med hjälp av en e-SEPA-enkät online. Tidigare undersökningar gjordes 2004, 2005 och 2006.²⁷

3.2 UTVECKLING AV E-BETALNINGAR ONLINE

Europa är fortfarande ett lappverk av nationella onlinemarknader och det är svårt att utnyttja fördelarna med en digital gemensam marknad. En sådan skulle kunna uppnås genom att ta bort rättsliga hinder och underlätta elektronisk betalning och fakturering, lösning av tvister och ökat kundförtroende. I Europeiska kommissionens digitala agenda för Europa²⁸ måste ett datum fastläggas för migrering till en gemensam marknad för onlinebetalningar. För närvarande köper endast 8 procent av online-konsumenterna i EU från ett annat land och en studie av Europeiska kommissionen visar att 60 procent av alla försök till gränsöverskridande internetshopping misslyckas på grund av tekniska eller rättsliga skäl, t.ex. att icke inhemska kreditkort inte godkänns.²⁹ Internethandlare behöver snabbt få tillgång till lättillgängliga betalningsmetoder där köparnas identitet vederbörligen kan autentiseras. Betalningar via internetbank ger en bra möjlighet för detta. Den europeiska branschorganisationen för e-handel och postorder (European E-Commerce and Mail Order Trade Association (EMOTA)) välkomnar alla initiativ som kan göra denna betalningskategori till norm för gränsöverskridande handel i Europa.³⁰

Kortbetalning, som fortfarande är det mest använda betalningsinstrumentet online, är inte den bäst lämpade betalningsmetoden utan extra säkerhetsprocedurer såsom dynamisk

27 Resultaten av undersökningarna från 2005 och 2006 hittas på <http://www.esepa.eu>.

28 ”En digital agenda för Europa” KOM (2010) 245, 19 maj 2010.

29 Se http://ec.europa.eu/consumers/strategy/docs/EC_ecommerce_Final_Report_201009_en.pdf.

30 Se <http://www.emota.eu/images/stories/emotapositiononlinepayments2009.pdf>.

autentisering. Denna uppfattning stöds av det ökande antalet bedrägerier vid transaktioner utan uppvisande av kort (s.k. card-not-present). Se även kapitel 4 om säkerhet för massbetalningar. Dessutom accepterar webbutiker ofta bara ett eller två (huvudsakligen internationella) kortsystem. Resultatet kan bli att många konsumenterna antingen inte kan (deras kort accepteras inte av internethandlaren) eller inte vill (p.g.a. oro för säkerheten) använda sina kort för internethandel och tvingas använda mindre effektiva och dyrare betalningsmetoder (t.ex. kontantbetalning vid leverans). Å andra sidan har många av dessa konsumenterna redan tillgång till internetbaserade banktjänster och skulle alltså kunna utnyttja e-betalningslösningar för hela SEPA. Användningen av sådana internetbaserade banktjänster väntas öka och möjligheterna att skapa värde för konsumenterna och leverantörerna av betalningstjänster ska inte underskattas.

Mot bakgrund av detta välkomnar Eurosystemet Ekofins slutsatser från den 2 december 2009 om innovativa betalningar och stöder Ekofins uppmaning till finanssektorn att leverera lösningar för e-betalningar online och för betalningar via mobiltelefon och uppmaning till banker och leverantörer av betalningstjänster att utveckla och aktivt marknadsföra attraktiva e-betalningar och betalningar via mobiltelefon.

EPC har nu hållit på med e-betalningar under ungefär 6 års tid. För tillfället arbetar EPC med att skapa ett ramverk med specifika regler och standarder för internetbaserade banktjänster som använder kontoöverföringar med betalningsgaranti för webbhandlarna. I ett första steg ska ramverket för SEPA e-betalningar underlätta kontoöverföringar i form av e-betalningar med en garanti för detaljhandeln. Ramverket ska skapa möjligheter för befintliga och framtida internetbaserade banktjänster (de mest kända är iDEAL i Nederländerna,³¹ eps i Österrike³² och giroipay i Tyskland³³) att utväxla meddelanden med varandra. På så vis kan en kund från ett land betala en internethandlare från ett annat land från sitt internetkonto utan att kund och handlare behöver vara med i samma internetbanksystem.

I september 2009 beslutade EPC:s plenarförsamling att målet för SEPA:s e-betalningar på lång sikt ska vara full tillgänglighet för alla konsumenterna. EPC anser att detta kan uppnås om:

- i) alla e-betalningssystem i SEPA som uppfyller EPC:s minimikriterier deltar i ramverket,
- ii) varje bank i SEPA är medlem av (åtminstone) ett e-betalningssystem i SEPA:s e-betalningsramverk,
- iii) alla kontohavare i SEPA kan göra SEPA e-betalningar,
- iv) de deltagande e-betalningssystemens användning av SEPA:s logotyp ger användarna en enhetlig SEPA-upplevelse.

I allmänhet är de långfristiga målen i ramverket i linje med Eurosystemets förväntningar. Ett problem är att dessa mål enligt EPC är helt valfria och att EPC inte heller kommer att göra dem obligatoriska. Detta kommer troligen att resultera i ett samordningsproblem och att majoriteten av banker och marknadsdeltagare intar en avvaktande hållning. Oron har ökat genom ett samråd som EPC genomförde i början av 2010. Den visade att majoriteten av de europeiska banksektorerna hade relativt lågt ställda ambitioner vad gällde att gå med i ramverket för e-betalningar. Vissa av dem verkade också frukta att utvecklingen av en attraktiv e-betalningslösning skulle leda till att de fick lägre intäkter från betalkort och därför föredrog de att fortsätta med kortbaserade lösningar för onlinebetalningar.

Den stora andelen olämpliga och mindre effektiva betalningsinstrument för onlinebetalningar

31 2009: 45,4 miljoner transaktioner med ett totalt värde på 3,4 miljarder euro, för 2010 förväntas antalet transaktioner öka med 50 procent.

32 2009: 1,7 miljoner transaktioner med ett totalt värde på 120 miljoner euro, för 2010 förväntas antalet transaktioner öka med 20 procent.

33 2009: 4,6 miljoner transaktioner med ett totalt värde på 290 miljoner euro, för 2010 förväntas antalet transaktioner öka med 30 procent.

samt olika intressenters krav på europeiska lösningar har visat att det inte bara finns rum för utan även ett faktiskt behov av alternativa betalningslösningar baserade på internetbaserade banktjänster. I ett första steg uppmanar Eurosystemet alla system att säkerställa inbördes interoperabilitet genom att tillåta utbyte av garanterade betalningar mellan en betalare som är medlem i ett system och en betalningsmottagare i ett annat system. Interoperabiliteten bör baseras på transparenta och öppna standarder och i görligaste mån dra fördel av de standarder som används i SEPA (t.ex. ISO 20022 XML, IBAN, BIC). Inom befintliga system i Österrike, Tyskland och Nederländerna pågår diskussioner om att testa interoperabilitet med utgångspunkt i det arbete som EPC gjort om e-betalningar. Eurosystemet stöder till fullo den här demonstrationen och förväntar sig att de tre systemen är öppna för förfrågningar från andra system eller grupper som önskar delta.

Denna interoperabilitet ska vara synlig för internetkunderna (t.ex. genom att visa ett gemensamt varumärke). Banker som i dagsläget erbjuder internetbanktjänster men inga internetbaserade e-betalningar bör erbjuda sådana tjänster till sina kunder. Istället för att sätta upp system med upphovsrättsskyddade standarder är det lämpligt att använda öppna standarder eller gå med i ett befintligt system. För att kunna vara konkurrenskraftig jämfört med alternativa betalningslösningar och för att underlätta gränsöverskridande handel i EU i länder utanför euroområdet bör internetbaserade banktjänster inte inskränkas till betalningar i euro utan även hantera andra valutor.

Inga oberättigade hinder ska kunna stå i vägen för interoperabilitet med andra system och god organisationsstyrning ska säkerställa att framåtsträvande bankorganisationer inte hålls tillbaka av sådana som är mindre intresserade av internetbankverksamhet. På medelfristig och lång sikt bör interoperabilitet leda till att affärsreglerna och den tekniska implementeringen närmar sig varandra. För att undvika bristande konkurrens måste de befintliga systemen vidta åtgärder för att separera systemen från processhanteringen.

Eurosystemet uppmanar med kraft betalningsindustrin att inte underlåta att ta itu med det viktiga område som online e-betalningar utgör och som är viktigt för konkurrenskraften i den europeiska online-ekonomin.

3.3 UTVECKLING AV MOBILA BETALNINGAR

Med tanke på ökningen av mobiltelefoner i hela Europa och möjligheterna att använda mobilkanaler för att initiera betalningar är mobiltelefoner den idealiska startplattan för SEPA-betalningsinstrument.

För närvarande arbetar EPC och andra branschaktörer, som t.ex. Mobey Forum, med att skapa de teoretiska förutsättningarna för en stabil grund för m-betalningar. Samtidigt pågår flera andra pilotprojekt i SEPA. En bred implementering av m-betalningar inom SEPA är dock ännu inte i sikte.

I juli 2010 publicerade EPC den första utgåvan av en vitbok som ger en detaljerad beskrivning av m-betalningar i allmänhet och mer specifikt mobila kontaktlösa kortbetalningar. Dessutom har EPC och Groupe Speciale Mobile Association (GSMA) tillsammans tagit fram ett dokument som beskriver roller och ansvarsuppgifter för leverantörer av betalningsapplikationer (banker) och mobiloperatörer vid tillhandahållande och förvaltning av mobila kortbetalningsapplikationer på mobiltelefonchipskort (Universal Integrated Circuit Card (UICC)).

Eurosystemet uppskattar EPC:s arbete med mobila betalningar. För att möjliggöra en snabb utveckling och implementering av mobila lösningar och för att undvika en utveckling med systemegna lösningar med begränsad (geografisk) tillgänglighet bör fokus sättas på att uppnå mer konkreta resultat under de kommande månaderna. EPC har därför uppmanats att skapa klarhet för marknadsaktörerna om när de avser tillhandahålla sina utlovade implementeringsriktlinjer för de prioriterade m-betalningskategorierna, dvs.: (i) mobila kontaktlösa SEPA-kortbetalningar, (ii) mobila fjärrbetalningar med SEPA-kort, (iii) mobila fjärrbetalningar med SEPA-autogiro. Baserat på utvärderingen av EPC:s arbete om

mobila betalningar förväntar sig Eurosystemet att det slutgiltiga arbetet om m-betalningar, i dess nuvarande omfattning, är färdigt senast i mitten av 2012.

För att slutföra detta arbete i tid uppmanas EPC att i görligaste mån använda sig av tidigare undersökningar, t.ex. av näringslivet. I det här sammanhanget ska nämnas att Eurosystemet uppskattar att EPC ser till att allt material och alla standarder man refererar till finns tillgängliga på (rättvisa), rimliga och icke-diskriminerande villkor ((F)RAND principen), så som definierats av Europeiska kommissionen.

Vad gäller prioriteringen av m-betalningskategorier står Eurosystemet bakom EPC:s beslut att analysera mobila kontaktlösa betalningar först och därefter mobila fjärrbetalningar. Sett ur Eurosystemets perspektiv behöver inte den aktuella implementeringen av m-betalningar ske i samma ordning som det teoretiska arbetet eftersom implementeringen av fjärrbetalningar kan dra nytta av lägre investeringar i infrastruktur jämfört med mobila kontaktlösa betalningar.

Dessutom kan mobila förbetalda lösningar ge stöd åt bredare acceptans för m-betalningar. De skulle även bidra till en framgångsrik introduktion av elektroniska betalningar inom områden där små kontantbetalningar dominerar. Således bör EPC åtminstone notera denna kategori av m-betalningar och ge råd om hur den skulle passa i upplägget för det befintliga systemet för SEPA-kortbetalningar och SEPA-autogiro.

Utvecklingen av brett accepterade m-betalningslösningar verkar i stor utsträckning bero på beslutet om ett säkert och kraftfullt säkerhetsmoment, utvecklingen av en genomtänkt uppsättning standarder och förtroende inom mobilområdet. Vad gäller säkerhetsmoment verkar EPC och GSMA, å mobiloperatörernas vägnar, föredra UICC. Inte desto mindre bör andra alternativ också analyseras noga. Eurosystemet har inga preferenser för något säkerhetsmoment så länge det som väljs ger en rimlig säkerhetsnivå och ett tillräckligt inflytande för banker vad gäller styrning.

Vad gäller standardisering har EPC uppmanats klargöra sin inställning. Ett aktivt engagemang i standardiseringsarbetet, med särskilt fokus på standarder som rör betalningar, skulle uppskattas för att säkerställa att europeiska intressen beaktas. Här ingår aktiviteter för att upprätta en certifieringsprocess för säkra element och de applikationer som ska lagras däri. För att skapa förtroende för mobila tjänster behöver det skapas en god säkerhetsnivå för hela kedjan av m-betalningar. Eurosystemet tror att framtida m-betalningslösningar kommer att hålla minst samma säkerhetsgrad som den i underliggande betalningsinstrument.

Utvecklingen av mobila betalningar är dock fortfarande i ett inledande stadium. En utvecklingsstrategi, utarbetad av EPC och baserad på befintlig infrastruktur och pilotprojekt, för att få den breda marknaden att börja använda m-betalningar skulle kunna hjälpa till att lösa det dödläge som nu råder. Marknadsaktörerna väntar nämligen på att en stor mängd kunder kräver dessa tjänster innan man börjar investera i nya produkter medan användarna å sin sida inte kan efterfråga produkter som inte finns.

Det är svårt att upprätta m-betalningar p.g.a. att det finns så många aktörer. Eurosystemet förväntar sig ändå att befintliga och framtida initiativ på det här området är i linje med EPC:s teoretiska arbete för att undvika splittring och för att möjliggöra en utveckling mot kunderbjudanden som gäller hela SEPA.

4 SÄKERHET FÖR MASSBETALNINGAR

Att trygga säkerheten för massbetalningar är mycket viktigt för att få konsumenter och företag att lita på och ha förtroende för SEPA. Det riskbaserade tillvägagångssätt som används av enskilda banker kan vara otillfredsställande som helhet på branschnivå, eftersom kommersiella risktoleransnivåer kan vara annorlunda än den sociala risktoleransen.

Eurosystemets rapport "Harmonised oversight approach and oversight standards for payment"

instruments”³⁴ ger mer information om säkerhetskontroller på det här området. För att stärka allmänhetens förtroende för betalningssystem och -tjänster behövs ökad insyn i vem som definierar säkerhetskraven och vilka kraven är. Eurosystemet kommer därför att stödja ytterligare ansträngningar för att skapa en samsyn för de relevanta säkerhetskraven (t.ex. autentisering med två faktorer) hos alla myndigheter och marknadsaktörer. Vidare planerar Eurosystemet att upprätta ett forum för att bevaka marknadsutvecklingen och för att främja vidare harmonisering av säkerhetskrav i Europa.

Samtidigt uppmanas marknadsaktörerna att tillämpa de mest avancerade åtgärderna för att förbättra informationssäkerheten och förhindra betalningsbedrägerier. För fjärrbetalningar ska marknadsaktörerna införa den mest avancerade autentiseringen och ha övergått till den i slutet av 2012. För transaktioner utan uppvisande av kort, s.k. card-not-present, ska säkra betalningsprotokoll (t.ex. 3D secure eller virtuella kort) användas. För att uppmanas till användning av sådana säkerhetsåtgärder bör en ansvarsförskjutning ske, som t.ex. den som använts som incitament för EMV-migration.

Eurosystemet har identifierat vissa risker i samband med s.k. overlay-betalningstjänster och håller ett vakande öga på utvecklingen av dessa tjänster.

I linje med Europols inställning till magnetremsans framtid och till stöd för branschens ansträngningar att förbättra säkerheten för korttransaktioner genom att övergå från kort med magnetremsor till kort med EMV-chip anser Eurosystemet att alla nyutfärdade SEPA-kort som standard utfärdas med enbart chip fr.o.m. 2012. Detta för att garantera en gradvis migrering. Om branschen bestämmer sig för att behålla magnetremsan av praktiska skäl ska alla uppgifter som möjliggör transaktioner med magnetremsor tas bort. Branschen måste vara redo att på begäran erbjuda kortinnehavare kort med magnetremsor av den gamla typen så länge som det finns regioner utanför SEPA som ännu inte fullständigt har övergått till EMV.

4.1 LIKA KONKURRENSVILLKOR AVSEENDE SÄKERHET FÖR MASSBETALNINGAR

Det finns två aspekter på frågan om lika konkurrensvillkor för tillhandahållande av säkra betalningsinstrument och -tjänster. Den första berör frågan om huruvida risker omfattas av samma eller liknande säkerhetskrav i olika europeiska länder. På det här området har Eurosystemet ytterligare klargjort förväntningarna i övervakningsramarna för betalningsinstrument vad gäller säkerhetskontroller.³⁵ Den andra berör transparens. Med hänsyn till rådande praxis för hur säkerhetskraven definieras i Europa kan mer klarhet om de berörda aktörerna och säkerhetskraven som dessa aktörer fastställt underlätta för leverantörerna av betalningstjänster att erbjuda tjänsterna lika enkelt över hela Europa som i hemländerna.

Eurosystemet kommer dessutom att stödja ytterligare ansträngningar att nå samförstånd om de relevanta säkerhetskraven (t.ex. autentisering med två faktorer) hos alla berörda myndigheter och marknadsaktörer. En implementering av heterogena säkerhetskrav skulle annars i praktiken kunna leda till olika nivåer av säkerhet. Eurosystemet kommer därför att arbeta för ökad insyn och enighet vad gäller säkerhetsåtgärder med fokus på fjärrbetalningar, särskilt internetbankbetalningar, e-betalningar, kortbetalningar på internet och mobila betalningar. Av den anledningen planerar Eurosystemet att upprätta ett forum för att bevaka marknadsutvecklingen och för att främja vidare harmonisering av säkerhetskrav i Europa.

4.2 BANKSEKTORNS IMPLEMENTERING AV SÄKERHETSÅTGÄRDER

Eurosystemet räknar med att leverantörerna av betalningstjänster kommer att öka sina ansträngningar att genomföra de bästa och högsta säkerhetsstandarderna och lösningarna för att hindra bedrägeri, t.ex. genom adekvata åtgärder för bedrägeribekämpning. För fjärrtransak-

³⁴ <http://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/other/harmonisedoversight-paymentinstruments2009en.pdf>

³⁵ <http://www.ecb.europa.eu/press/pr/date/2010/html/pr101013.en.html>

tioner, oberoende av om de görs med kort eller onlinebanktjänster (se kapitel 3.1) ska användarautentisering kryptografiskt länkas till transaktionens uppgifter och baseras på ett absolut minimum, två oberoende säkerhetsfaktorer, samt ett engångslösenord som bara är godkänt för en begränsad tid och som idealiskt är resultatet av en kontroll-svar-mekanism (t.ex. SMS, informationsbärare eller chip-läsare). Behovet av implementering av starkare säkerhetsåtgärder är särskilt tydligt för transaktioner utan uppvisande av kort. Även om dessa fortfarande representerar en mindre del av det totala antalet kortbetalningar står de redan för majoriteten av kortrelaterade bedrägerier i många länder.

Utöver förbättrade säkerhetsåtgärder för autentisering av kunder bör även säkra betalningsprotokoll som 3D secure användas. Dessutom kan säkerställda lösningar, som t.ex. virtuella kort,³⁶ användas för att höja säkerhetsnivån för transaktioner där kort inte uppvisas. För att skynda på införandet av sådana säkerhetsåtgärder bör ansvaret förskjutats, vilket redan skett för t.ex. EMV-migration (se kapitel 4.3). Vid en bedrägeritransaktion skulle detta innebära att den part som inte är ansluten skulle behöva stå för förlusten. Utfärdare av kort, inlösare och affärsidkare ska ha gått över till EMV senast den 31 december 2012.

För det andra ska användningen av känsliga kunddata begränsas till ett absolut minimum. Framför allt är det viktigt att sådan information inte används i meddelanden utanför infrastrukturen för betalningar (dvs. meddelanden via internet till affärsidkare). Eurosystemet uppmanar alla berörda parter att vidta lämpliga åtgärder för att skydda känsliga uppgifter, både vid autentisering av kunder och vid lagring av sådana uppgifter.

På samma vis bör internethandlare förstå att säkra betalningsvägar för e-handeln ligger både i deras eget och i allmänhetens intresse. De bör således vidta de åtgärder som krävs. Alla betalningsinstrument och -tjänster de

accepterar ska ha en sund rättslig bas och inte erfordra någon otillbörlig åtgärd från betalarna (t.ex. brott mot villkor i avtalet med leverantören av betalningstjänster). Internethandlare bör också uppfylla nationella och internationella dataskyddsstandarder.

Kunder ska aldrig ge sina internetbankuppgifter till tredje part och bara använda dem i säkra internetmiljöer som deras banker försett dem med. I och med att kontouppgifterna i praktiken känns till av många och således är svåra att skydda ska lämpliga säkerhetsåtgärder användas för att skydda de transaktioner där dessa uppgifter används (t.ex. SEPA-överföring och SEPA-autogiro), särskilt i autentiseringsfasen.

Eurosystemet har noga övervägt tillhandahållandet av overlay-betalningstjänster. Overlay-betalningstjänster erbjuds av tredjepartsleverantörer som använder existerande infrastrukturer för kontoöverföringar initierade via internetbanktjänster. När kunderna (dvs. betalarna) gör beställningar hos internethandlare som använder leverantörer av overlay-betalningstjänster erbjuds de betala via betaltjänsteleverantörens varumärke. Om betalarna går vidare med sina betalningar kommer de att tillfrågas om sina kontouppgifter och uppgifter för autentisering. Med denna information kan leverantören av overlay-betalningstjänster logga in på betalarnas internetbankkonton, kontrollera om det finns likviditet och, om så är fallet, initiera betalningar för sin räkning. I och med att aktörer utanför bankkretsen får tillgång till personliga autentiseringsuppgifter har Eurosystemet konstaterat att det finns vissa risker med dessa tjänster och man övervakar utvecklingen.

4.3 FRÅN MAGNETREMSOR TILL EMV-CHIP PÅ BETALKORT

För att förbättra säkerheten för korttransaktioner vid POS-terminaler och uttagsautomater har den europeiska betalningsindustrin kommit överens

³⁶ Virtuella kort är en uppsättning temporära kortnummer som kan användas för en given transaktion eller inom vissa gränser.

om att det finns behov av att byta ut magnetrem-sorna mot EMV-chip. EMV-specifikationer för kort och terminaler, tillsammans med användning av pinkoder kommer att göra korttransaktioner säkrare. Genom att använda ett kort med chip istället för magnetremsa kan starkare kryptografiska algoritmer användas för äkthetskontroll av kort. Ett sätt för att uppmuntra en migrering till EMV har varit att införa en regel om förskjutning av ansvar i ramverket för SEPA-kort (SCF). För att höja den lägsta säkerhetsnivån som uppnås i och med en migrering till chipkort med EMV bör SDA-chipkort³⁷ förbjudas så snabbt som möjligt.

Det är nu mer än 10 år sedan EMV började införas och migreringen från magnetremsor till EMV-chipkort är nästan helt genomförd för betalkort, POS-terminaler och uttagsautomater i SEPA. Enligt ECB:s SEPA-kortindikatorer var läget för migrering till EMV³⁸ i slutet av andra kvartalet 2010 att 76 procent av korten i EU, 85 procent av POS-terminalerna och 95 procent av uttagsautomaterna hade bytt till EMV. Det är viktigt att komma ihåg eftersom tidsfristen fastställts till slutet av 2010 i ramverket för SEPA-kort.

Att migreringen till EMV-specifikationer genomförs för fysisk utrustning (t.ex. kort och terminaler) är en viktig förutsättning även för migrering på transaktionsnivå dvs. att alla steg och komponenter i transaktionen är EMV-kompatibla. Eurosystemet³⁹ följer utvecklingen på det här området och noterade att i juni 2010 var 57 procent av alla POS-transaktioner i euroområdet EMV-transaktioner.⁴⁰ Eurosystemet räknar med en ökning av sådana transaktioner.

Chipkort som har magnetremsor med kundens namn och kontouppgifter på gör kortet känsligare för smygekopiering, även kallat skimming eller kortkapning, dvs. icke auktoriserad avläsning av de uppgifter som finns i magnetremsan via en manipulerad eller falsk terminal eller med bärbar avläsningsutrustning.⁴¹ Frågan är därför om magnetremsor ska tas bort helt, eller, när detta inte går av praktiska skäl (t.ex. när kunderna behöver kunna få tillträde till självbe-

tjäningsområden och uttagsautomater), om alla uppgifter som möjliggör transaktioner med hjälp av magnetremsan tas bort.

En magnetremsa med uppgifter för att hantera transaktioner behövs dock för att använda uttagsautomater eller betala i kortterminaler i länder utanför SEPA som inte är med i EMV, t.ex. USA. Följaktligen bör kortinnehavare få möjlighet att välja att ha två kort (s.k. *dual-card approach*) t.ex. om kunden har för avsikt att resa till länder utanför EMV.

I linje med Europols inställning till magnetremsans framtid och till stöd för branschens ansträngningar att förbättra säkerheten för korttransaktioner genom att övergå från kort med magnetremsor till kort med EMV-chip anser Eurosystemet att alla nyutfärdade SEPA-kort som standard ska utfärdas med enbart chip fr.o.m. 2012. Detta för att garantera en gradvis migrering. Om branschen bestämmer sig för att behålla magnetremsan av praktiska skäl ska magnetremsorna inte innehålla några uppgifter som möjliggör transaktioner med magnetremsor. Så länge det finns regioner utanför SEPA som ännu inte fullständigt har övergått till EMV måste branschen kunna erbjuda kortinnehavare kort med magnetremsor.

5 INFRASTRUKTUR FÖR MASSBETALNINGAR

Europeiska infrastrukturer för massbetalningar tillhandahåller clearing och avveckling av betalningstransaktioner och spelar således en viktig roll i SEPA:s framgång. Infrastrukturer som önskar bli aktiva i SEPA har publicerat sina självvärderingar i enlighet med Eurosystemets ramvillkor för SEPA-kompatibilitet. Dessa

37 SDA (static data authentication) erbjuder inget skydd mot förfalskning av sådana chipkort.

38 Indikatorerna samlas på basis av kvartalsdata av EPC. För mer information, se <http://www.ecb.europa.eu/paym/sepa/about/indicators/html/index.en.html>.

39 Resultaten finns på ECB:s webbplats (<http://www.ecb.europa.eu/paym/sepa/about/indicators/html/index.en.html>).

40 En del av dessa transaktioner gjordes med kort från länder där migreringen till EMV ännu inte har startat.

41 Uppgifter från smygekopiering kan sedan användas vid bedrägeri-transaktioner där kort inte uppvisas.

självutvärderingar visar i vilken grad kraven för SEPA-överföringar och SEPA-autogiro uppfylls av infrastrukturen. Interoperabiliteten mellan infrastrukturer måste dock förbättras ytterligare, och kvarvarande hinder måste undanröjas. Eurosystemets tolkning av interoperabilitet är en uppsättning affärs- och teknikstandarder som möjliggör clearing eller avveckling av SEPA-betalningar mellan två banker i två olika infrastrukturer utan att de behöver anlita en deltagare i det andra systemet som mellanhand. Eurosystemet har klargjort och diskuterat dessa förväntningar med branschen. Baserat på dessa diskussioner har Eurosystemet bjudit in alla infrastrukturer som är aktiva i euroområdet och som har som mål att vara SEPA-kompatibla att delta i en öppen dialog om hur interoperabilitet kan bli möjlig. Eurosystemet uppmanar också EPC att följa upp sitt åtagande att delta i en strukturerad dialog med dessa infrastrukturer, t.ex. genom att skapa speciella forum för sådana relationer. Eurosystemet räknar med att infrastrukturererna kommer att vara SEPA-kompatibla senast 2012.

Förutom clearing- och avvecklingfunktionen erbjuder ett antal infrastrukturer ytterligare tjänster för betalningshantering. Det kan vara ett skäl till varför marknadskonsolidering ännu inte realiserats. Där planer funnits på att lägga ner infrastrukturer har tvärtom livscykeln förlängts, och nya infrastrukturer har etablerats. En anledning till detta skulle kunna vara att deltagare antingen inte kunnat finna de önskade tjänsterna eller nivå av deltagande på annat håll, eller så har de av strategiska skäl beslutat att senarelägga ett byte till någon av de infrastrukturer som är aktiva på paneuropeisk nivå.

5.1 INFRASTRUKTURENS SEPA-KOMPATIBILITET

Europeiska infrastrukturer för massbetalningar tillhandahåller clearing och avveckling av betalningstransaktioner och spelar således en viktig roll i SEPA:s framgång. För närvarande finns möjlighet till clearing av SEPA-överföringar⁴² i 17 infrastrukturer i enlighet med EPC:s SCT-regelbok och PE-ACH/CSM-ramverket⁴³ och 11 infrastrukturer möjliggör clearing av SEPA-autogiro. Förutom basfunktionen för clearing

och avveckling erbjuder ett antal infrastrukturer ytterligare tjänster för betalningshantering. Följaktligen skulle SCT- och SDD-deltagare kunna välja vilken infrastruktur de vill använda för clearing och avveckling av transaktioner eller låta tredje part sköta all eller delar av betalningshanteringen om de så önskar.

För att SEPA-betalningar ska kunna bli tillgängliga för fler än de egna medlemmarna har ett antal infrastrukturer upprättat interoperabilitetslänkar baserade på ett ramverk för interoperabilitet upprättat av European Automated Clearing House Association (EACHA). STEP2 kan nås via dess egna deltagare men också genom att finansinstitut som betjänas av andra infrastrukturer registreras som indirekta deltagare. Andra infrastrukturer kan ge teknisk hjälp åt direktanslutna deltagare som agerar som mellanhänder.

I sin femte lägesrapport, publicerad i juli 2007, definierade Eurosystemet fyra kriterier för att bedöma om infrastrukturer är SEPA-anpassade. Syftet med dessa kriterier var att stödja migrering till SEPA och integration av clearing- och avvecklingsinfrastrukturer baserat på fri konkurrens och respekt för betaltjänstleverantörernas frihet att välja vilken infrastruktur de vill använda. Kraven hade således satts för att först och främst täcka hanteringskapacitet, tillgänglighet, interoperabilitet och val av bank. Eurosystemet, i sin roll som katalysator, önskar att alla infrastrukturer uppfyller dessa kriterier.

I april 2008 publicerade Eurosystemet mer detaljerade riktlinjer för SEPA-anpassning av infrastrukturer (dvs. en uppsättning frågor som är direkt relaterade till uppfyllandekriterierna). Baserat på Eurosystemets riktlinjer har de ansvariga för de mest relevanta infrastrukturererna

⁴² Förenligt med SCT-systemet: ACH Finland, Bankart, Bankservice JSC, CEC, RPS, Equens, Eurogiro, Iberpay, DIAS, KIR, STEP.AT, ICBPI/BI-COMP, SIA-SSB/BI-COMP, SIBS, STET, VocaLink, STEP2. Förenligt med SDD-systemet: Bankservice JSC, RPS, Equens, Eurogiro, Iberpay, DIAS, ICBPI/BI-COMP, SIBS, STET, VocaLink, STEP2.

⁴³ EPC:s PE-ACH/CSM-ramverk upprättar principerna på vilka clearing- och avvecklingsmekanismer (CSM) stöder SCT och SDD systemen på basis av separation av system och från infrastruktur.

(dvs. Bankart, CEC, Dias, EKS, EBA Clearing, Eurogiro, Equens, Iberpay, ICBPI/BI-COMP, KIR, RPS, SIA-SSB/BI-COMP, SIBS, STEP, AT, STET, VocaLink) gjort egna utvärderingar och publicerat resultaten, vilket innebär mer transparens för marknaden.

Eurosystemet har jämfört och analyserat resultaten av dessa utvärderingar och diskuterat sina slutsatser med marknaden. Hanteringskapacitet avseende kraven för SEPA-överföringar och SEPA-autogiro utgör inget problem för SEPA-anpassning, men Eurosystemet har kunnat konstatera att interoperabiliteten mellan infrastrukturer däremot måste förbättras ytterligare.

Baserat på analysen av och diskussion om dessa utvärderingar och andra kommentarer från marknaden kommer Eurosystemet att revidera kriterierna för förenlighet och riktlinjerna och ta hänsyn till en infrastrukturutveckling som är relevant för SEPA. Eurosystemet kommer också att följa utvecklingen mot fullständig SEPA-anpassning och detta mål torde uppnås senast i slutet av 2012.

Vad gäller infrastrukturen för massbetalningar ska noteras att systemen för stora betalningar också ingår i gruppen av berörda aktörer. Massbetalningar går inte bara bilateralt och via massbetalningssystem utan även i begränsad utsträckning via system för stora betalningar. Så kan t.ex. ett antal transaktioner som avvecklas i Target2 (dvs. RTGS-system som drivs av Eurosystemet) betraktas som massbetalningar uttryckt i värde. Ett skäl att hantera sådana betalningar via Target2 är att de är brådskande.

Target2 utvecklades då det inte var möjligt att använda ISO 20022-meddelandestandarder. Target2 använder redan vissa XML-baserade meddelanden, t.ex. för interaktion med underordnade system eller för tillgång till dess information och kontrollmodul medan bank-till-bank-betalningsflöden fortfarande uteslutande är baserade på SWIFT FIN/MT-standarder. Med tanke på Eurosystemets åtagande vad gäller SEPA-projektet och beräknat slutdatum för

migrering till SEPA överväger Eurosystemet för närvarande att anpassa Target2-systemet så att det kan sända ISO 20022 XML-transaktioner. Diskussioner med branschen pågår för att få reda på hur Target2-användare ställer sig till detta initiativ. Implementering av ISO 20022 XML i Target2 skulle ge leverantörer av betalningstjänster möjlighet att använda Target2 för SEPA-anpassade kundbetalningar, som sedan skulle utföras och avvecklas i realtid. Det skulle dock fortfarande vara möjligt att använda dagens SWIFT FIN/MT-standarder i Target2 för betalningar utanför SEPA.

5.2 FÖRETAGSINTEROPERABILITET OCH TEKNISK INTEROPERABILITET

Av de fyra kriterierna i Eurosystemets riktlinjer för SEPA-anpassning av infrastrukturer har interoperabilitet diskuterats mest. Från kommentarerna till riktlinjerna och den påföljande diskussionen har Eurosystemet dragit slutsatsen att det verkar finnas olika tolkningar av vad interoperabilitet innebär och att ett förtydligande av begreppet behövs.

Med få undantag hävdade ansvariga för samtliga infrastrukturer att de antagit regler för interoperabilitet för clearing av SCT och SDD, antingen enbart med banker eller med både banker och andra infrastrukturer. Frågan är om det ursprungliga kriteriets krav på interoperabilitet uppfylls enbart av interoperabilitet med banker. Kriteriet var ursprungligen tänkt att göra det möjligt att koppla samman två infrastrukturer för att avveckla betalningar, var och en för sina deltagare.

För att göra eurobetalningar inom hela SEPA tillgängligt är det inte möjligt för alla infrastrukturer att koppla samman utan att använda en deltagare i den andres system som mellanhand. I vissa fall uppnås uppkoppling genom länkar som upprättats via banker, inte infrastruktur-till-infrastruktur. Därför har Eurosystemet beslutat att utvidga definitionen av interoperabilitet från en teknisk nivå till affärsnivå. Denna bredare definition har presenterats för och diskuterats med berörda marknadsdeltagare.

På teknisk nivå bör ömsesidigt eller multilateralt överenskomna regler för interoperabilitet (t.ex. specifikationer för gränssnitt och andra relevanta procedurer för clearing eller avveckling av SCT och SDD mellan infrastrukturer) antas. På affärnivå borde det vara möjligt att upprätta länkar mellan infrastrukturer på samma premisser dvs. utan att deltagarna ska behöva använda mellanhänder eller att de som använder andra infrastrukturer ska tvingas på ytterligare deltaganden eller registreringar för att kunna sända, ta emot och avveckla betalningar.

Interoperabilitet ska därför tolkas som att det avser en uppsättning tekniska och affärsmässiga procedurer som möjliggör clearing och avveckling av SEPA-betalningar mellan två banker i olika infrastrukturer. I SEPA ska det räcka att en bank deltar i en infrastruktur som är SEPA-anpassad utan krav på direkt eller indirekt deltagande i en annan infrastruktur.

Vidare ska systemdeltagare inte behöva göra sina betalningar i en viss infrastruktur. Om det finns flera alternativa interoperabilitetslänkar ska banker som initierar betalningar helst ha möjlighet att välja vilken länk som ska användas under förutsättning att betalningsmottagarens bank (om det rör sig om SCT) eller betalarens bank (vid autogiro) kan nås genom alternativa länkar. Med andra ord, om infrastruktur A har upprättat länkar till infrastruktur B och C ska betalningsmottagarens/betalarens bank kunna nås både genom infrastruktur B och C och den bank som initierar betalningen ska, i idealfallet, kunna välja länk för transaktionen.

På teknisk nivå behövs en viss grad av samarbete på marknaden och en dialog måste upprättas mellan olika infrastrukturer. Eurosystemet uppmanar samtliga infrastrukturer som är aktiva i euroområdet att inleda en sådan dialog. Samtidigt uppmanar Eurosystemet EPC att leva upp till sitt åtagande att inleda en strukturerad dialog med infrastrukturererna t.ex. genom att skapa ett forum för EPC-infrastrukturrelationer, som skulle kunna företa en granskning av PE-ACH/CSM-ramverket.

5.3 INTEGRATION I INFRASTRUKTUREN FÖR MASSBETALNINGAR

I den fjärde lägesrapporten om SEPA, publicerad i februari 2006, trodde Eurosystemet att antalet infrastrukturer i Europa skulle minska drastiskt i och med introduktionen av SEPA-instrument och genom interoperabilitet. Trots de åtgärder som vidtagits av tjänsteleverantörer har detta ännu inte skett. Trots en viss integration, både nationell och gränsöverskridande,⁴⁴ har ännu så länge bara en infrastruktur lämnat marknaden.

Där planer funnits på att lägga ner infrastrukturer har tvärtom livscykeln förlängts och nya infrastrukturer har etablerats, antingen eftersom användare inte kunde hitta den service och nivå på deltagande de behövde någon annanstans eller också därför att de beslutade sig för att av strategiska skäl senarelägga överföringen av sin verksamhet till en infrastruktur som är aktiv på paneuropeisk nivå.

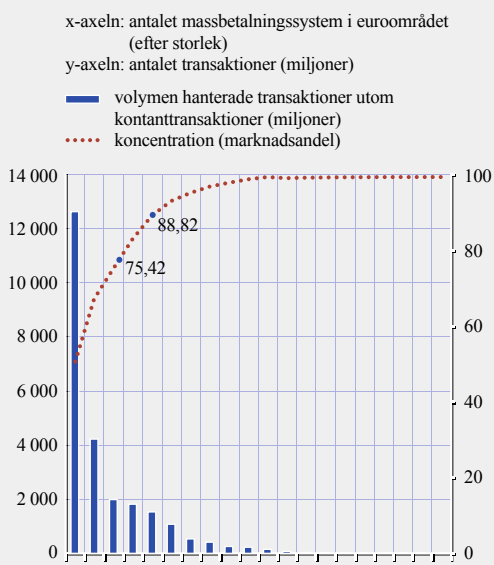
ECB:s rapport från april 2010 om finansiell integration i Europa⁴⁵ ger information om koncentrationsfaktorn på massbetalningsinfrastrukturer i euroområdet i dagsläget. Uppgifter från 2009 visar att de tre största infrastrukturprocesserna utgör 75 procent av den totala marknadsvolymen och att de fem största hanterar 89 procent (se diagram 8). Vid första åsynen kan det förefalla som en indikation på det förväntade antalet infrastrukturer när en massmigration till SEPA-instrument sker. Men man bör även beakta att dessa siffror endast avser kärnfunktionerna clearing och avveckling. I själva verket är ett antal

44 Sammanhängande av Transaktionsinstitut für Zahlungsdienstleistungen (TAI) och Interpay för att bilda Equens 2006, <http://www.equens.com/aboutus/organisation/development.jsp>; Sammanhängande av SIA och SSB för att bilda SIA-SSB 2007, <http://www.siassb.eu/Engine/RAServePG.php/P/250210010404>; Sammanhängande av Banksys och BCC för att bilda ATOS Worldline 2007, http://www.atosorigin.com/en-us/Newsroom/en-us/Press_Releases/2007/2007_06_01_02.htm; Sammanhängande av Voca och LINK till VocaLink 2007, <http://www.vocalink.com/press-room/press-release-archive/2007-press-releases/voca-and-link-merge-and-launch-pan-european-clearing-service.aspx>; Sammanhängande av PBS, BBS och Teller, förväntas vara klart 2010, http://www.pbs.dk/en/themes/news/Pages/news-20100105-merger_approved.aspx.

45 <http://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/other/financialintegrationineurope201004en.pdf?2b7a91f76367c79901ee704048bd87e3>

Diagram 8 Koncentration av massbetalningssystem i euroområdet

(2009; procent)

Källor: ECB, Statistical Data Warehouse, september 2010.

infrastrukturer också aktiva med att tillhandahålla tillvalstjänster för betalningshantering, och huvudfunktionen clearing utgör bara en liten del av infrastrukturernas intäkter. För att reducera hanteringskostnaderna är framför allt små banker eller bankorganisationer positivt inställda till att köpa tillvalstjänster som erbjuds (t ex. sortering och avstämning) från infrastrukturer istället för att utveckla och driva dem själva. Detta skulle kunna vara ett skäl till varför marknaden ännu inte konsoliderats och till att nya infrastrukturer etablerats, i motsats till Eurosystemets inledande förväntningar. Denna fråga kommer att analyseras ytterligare.

6 MIGRERINGEN TILL SEPA

Trots att ett antal milstolpar har nåtts har migreringen till SEPA som en självreglerande process inte uppnått de önskade resultaten. Bankbranschen satte ett eget slutdatum i december 2010 för när SEPA-instrument ska vara i allmänt bruk. Även Eurosystemet och Europeiska kommissionen var överens om detta datum. Detta mål kommer emeller-

tid inte att uppnås. Uppenbarligen hade det moraliska åtagandet endast begränsad effekt. För att säkerställa att fördelarna med SEPA blir verklighet krävs ett lagstadgat slutdatum för SCT och SDD, och detta datum ska sättas av EU-lagstiftaren. Eurosystemet välkomnar därför Europeiska kommissionens initiativ att fastställa ett slutdatum för migreringen med hjälp av EU-lagstiftning.

Eurosystemet räknar med att en obligatorisk tidsgräns för migreringen till SEPA-betalningsinstrument i detta avseende kommer att skynda på migreringen rejält så att SEPA kan genomföras fullt ut – helst före slutet av 2012 för kontoöverföringar och före slutet av 2013 för autogiro.

Eurosystemet rekommenderar att utfasandet av tröskeln på 50 000 euro för lika avgifter beaktas när förordning (EG) nr 924/2009 om gränsöverskridande betalningar revideras 2012.

Som nämnts i kapitel 1 har migreringen till SEPA varit långsammare än väntat, vilket pekar på att efterlevnad och tillgänglighet inte har varit tillräckligt som incitament. En granskning av SEPA:s milstolpar för 2009 och 2010 och av Eurosystemets förväntningar på SEPA har visat på behovet av ökat medvetande om SEPA, behovet av att SEPA prioriteras högre av enheter som hanterar stora betalningsvolym, och attraktiva tjänster för SCT och SDD. Därutöver behövs även regleringsingrepp.

6.1 EN BLICK PÅ SEPA:S MILSTOLPAR FÖR 2009 OCH 2010

För att ge klarhet och säkerhet när det gäller olika aktörers krav och förväntningar satte Eurosystemet i sin sjätte lägesrapport upp milstolpar för 2009 och 2010 för implementeringen av och migrering till SEPA. I dessa milstolpar anges de olika tidsfristerna, ansvariga enheter och berörda parter.

Eurosystemet har regelbundet följt utvecklingen av hur milstolparna har uppnåtts och vid behov tillhandahållit rådgivning. Analysen visar att ett stort antal uppgifter har uppfyllts. Diskussionen

om mellanbanksavgifter för SEPA-autogiro har lösts (milstolpe 2), förordning (EG) nr 924/2009 om gränsöverskridande betalningar har trätt i kraft (milstolpe 3), tillgänglighet för autogiro-transaktioner har gjorts obligatorisk (milstolpe 5) och rapporten om e-fakturerings av Europeiska kommissionens expertgrupp har avslutats (milstolpe 7).⁴⁶ I ett par andra frågor pågår arbetet men har ännu inte avslutats: definition av slutdatum för kontoöverföringar (SCT) och autogiro (SDD) (milstolpe 4 och 8), betalningsdirektivets genomförande på nationell nivå⁴⁷ (milstolpe 6) och SEPA för kort (milstolpe 10). För vissa frågor har målet uppnåtts delvis eller inte alls. Arbetet med migration av SEPA-autogiromedgivanden (milstolpe 1) går mycket trögt i ett land i euroområdet och mindre framsteg har gjorts än väntat avseende kravet på ytterligare ett europeiskt kortsystem (milstolpe 9).

Förutom milstolparna har Eurosystemet även definierat ett antal uppgifter som behöver klaras av för att förverkliga SEPA. Även här har ett antal uppgifter fullföljts men andra fortfarande arbetas på. Punkter där framgångarna låter vänta på sig är: ett ramverk för hantering av kort (uppgift 16), implementering av ramverket för SEPA-onlinebetalningar (uppgift 20) och beslutet om migrering/implementering av kortstandarder (uppgift 22).

Eurosystemet noterar med tillfredsställelse att de flesta milstolpar och uppgifter antingen är klara eller att goda framsteg görs. Samtidigt pekar granskningen på vissa oroshärdar där inte tillräckliga framsteg har gjorts, framför allt vad gäller kortfrågan och SEPA-onlinebetalningar.

Milstolpar och uppgifter har visat sig vara användbara instrument för övervakning. Alltså har beslut fattats om att göra en liknande manöver fr.o.m. det fjärde kvartalet 2010 till slutet av 2013 (se bilagan).

6.2 SEPA:S NYA MILSTOLPAR FRÅN FJÄRDE KVARTALET 2010 TILL SLUTET AV 2013

Eurosystemet har angett ett antal nya milstolpar som ska uppnås mellan det fjärde kvartalet 2010 och slutet av 2013 (se bilaga). Det är viktigt

att dessa milstolpar klaras av för att underlätta slutförandet av implementering och migrering.

Listan innehåller de olika tidsfristerna, ansvariga enheter, berörda parter och en kort förklaring av bakgrunden. Listan är inte tänkt att vara uttömmande och innehåller inte heller någon detaljerad projektplan. Efterhand, och som reaktion på ny utveckling, kan andra prioriteringar komma att göras. De villkor som fortfarande är utestående och som krävs för migration till SEPA identifieras dock tydligt, vilket gör det lättare att hantera projektet och följa framstegen.

6.3 EUROSISTEMETS FÖRVÄNTNINGAR PÅ SEPA

Som reaktion på krav från berörda parter har Eurosystemet utvecklat och publicerat en uppsättning informella och icke-bindande förväntningar avseende SEPA:s framtid. Eurosystemets SEPA-förväntningar, som publicerades i mars 2009, var tänkta att ge stöd till banker och betalningsinstitut. Det var även tänkt att de skulle ge användarna vägledning om hur de ska anpassa sina betalningsrutiner och vad de kan förvänta sig från sin bank eller sitt betalningsinstitut.

Vad gäller leverantörerna av SEPA-tjänster var målet att de förväntningar som publiceras av Eurosystemet skulle tjäna som riktmärken. Tjänsteleverantörerna uppmanades att regelbundet och oberoende utvärdera de tjänster de erbjuder mot kriterierna och rekommendationerna och publicera resultaten.

För användarna var det meningen att dessa förväntningar skulle visa hur migreringen till SEPA aktivt kan främjas, ge vägledning för hur SEPA kan implementeras och dessutom ge ett intryck av vad en framgångsrik implementering av SEPA skulle innebära för dem och vilka fördelar det medför.

⁴⁶ Rekommendationerna i expertgruppens slutrapport om e-fakturerings, publicerad i november 2009, fokuserar på definitionen av de viktigaste verksamhetskraven, det nödvändiga rättsliga ramverket, standarder för att säkerställa interoperabilitet mellan befintliga system och ett samordnat tillvägagångssätt för implementering och kommunikation.

⁴⁷ Med undantag för Polen (där antagande och införlivande planeras till november 2010) har PSD trätt i kraft i alla EU-stater.

Det kan konstateras att det begränsade gensvaret på publiceringen av Eurosystemets SEPA-förväntningar visat att det inte varit tillräckligt med moraliska påtryckningar för att driva på migreringen till SEPA. Endast ett par banker och betalningsinstitut har gett feedback och använt de mallar för självbedömning som fanns i rapporten. Detta visar på behovet av rättsliga åtgärder. Men Eurosystemets förväntningar gäller fortfarande och nationella SEPA-forum uppmantras att aktivt använda dem i sin planering för migrering till SEPA.

6.4 FÖRORDNING OM SLUTDATUMET FÖR MIGRERINGEN TILL SEPA

Eurosystemet har vid upprepade tillfällen visat på behovet av ett ambitiöst men realistiskt slutdatum för migrering till SCT och SDD i syfte att dra nytta av fördelarna med SEPA. Även om de potentiella fördelarna med SEPA-projektet är stora kan tillvägagångssättet, som huvudsakligen är marknadsdrivet, inte betecknas som en verklig framgång. Även om systemefterlevnad och tillgänglighet för SDD kommer att bli verklighet i större utsträckning i november 2010 och ett antal offentliga myndigheter har lovat att lägga över sina betalningar till SEPA fr.o.m. årsskiftet är det långt ifrån klart om detta kommer att räcka för att öka takten för SEPA-migreringen.

Rådande marknadsoro, det överlag tuffare ekonomiska läget, nackdelar för de som först går över till en nätbaserad verksamhet samt dubbla kostnader för att driva både SEPA och det tidigare systemet parallellt är skäl som har fått många marknadsaktörer, särskilt på utbudssidan, att kräva ett slutdatum för migrering till SEPA i form av EU-täckande lagstiftning. Dessa krav har fått stöd i Europaparlamentet⁴⁸ och i Ekofinrådets senaste slutsatser om SEPA.⁴⁹

I ett arbetsdokument angav Europeiska kommissionen omfattning, definitioner och de viktigaste punkter som berörs av en tidsfrist för migrering till SEPA. Detta dokument publicerades i juni 2010.⁵⁰ Redan då uttryckte

Eurosystemet sitt stöd för Europeiska kommissionens förslag att sätta ett slutdatum för migrering till SCT och SDD med hjälp av en EU-förordning.⁵¹ Sådana lagstiftningsinitiativ ska säkerställa att SCT och SDD blir de system som används i EU för kontoöverföringar och autogiro i euro. Efter slutdatumet kommer de att ha ersatt de gamla nationella systemen för kontoöverföringar och autogiro i euroområdet. Eurosystemet räknar med att en obligatorisk tidsgräns för migreringen till SEPA-betalningsinstrument i detta avseende kommer att skynda på migreringen rejält så att SEPA kan genomföras fullt ut – helst före slutet av 2012 för kontoöverföringar och före slutet av 2013 för autogiro. De faktiska slutdatumen för migreringen kommer att vara resultatet av ett gemensamt beslut av Europaparlamentet och EU-rådet enligt det normala lagstiftningsförfarandet efter att ett förslag till EU-lagstiftning har lagts fram.

Eurosystemet välkomnar och stöder Europeiska kommissionens förslag att fastställa ett slutdatum för migrering till SEPA-överföringar och SEPA-autogiro med hjälp av EU-lagstiftning. Ett rättsligt bindande instrument anses nödvändigt för en lyckosam migrering till SEPA eftersom projektet annars kan riskera att misslyckas.⁵²

Vidare rekommenderar Eurosystemet att utfasandet av tröskeln på 50 000 euro för lika avgifter beaktas när förordning (EG) nr 924/2009 om gränsoverskridande betalningar revideras 2012 med tanke på att en sådan tröskel skulle kunna ses som ett hinder för fullt förverkligande av SEPA.

48 Den 10 mars 2010 antog Europaparlamentet en resolution om att upprätta ett klart, tydligt och bindande slutdatum för migrering till SEPA och att detta inte ska vara senare än slutet av 2012. Se <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P7-TA-2010-0057+0+DOC+XML+V0//SV>.

49 Se Ekofinrådets slutsatser av den 2 december 2009.

50 http://ec.europa.eu/internal_market/payments/docs/sepa/publ_adm_migration-2009_07_en.pdf

51 Kommentaren publicerades den 6 juli 2010.

52 Se kommentaren, publicerad den 6 juli 2010.

7 FÖRVALTNING AV MASSBETALNINGAR I SEPA

SEPA:s förvaltningsstruktur har förbättrats i och med det nya SEPA-rådet, vilket innebär att representanter från efterfrågesidan kan delta i diskussionerna om SEPA under mer formella former. Det bidrar också till att förbättra allmänhetens medvetenhet och uppfattning om SEPA, med slutmålet att underlätta migreringen till SEPA. Rådet kommer att samordna med nationella SEPA-forum för att tillämpa de strategiska beslut som tas i de olika medlemsstaterna.

Eurosystemet uppmanar slutanvändarnas representanter att vara mer engagerade i nationella SEPA-forum för att i diskussionsform kunna bemöta farhågor och utmaningar rörande massbetalningar.

Eurosystemet uppmanar EPC att bli mer pådrivande vad gäller betalningsinnovationer och möjliggöra utveckling och innovation, även om det inte stöds av en majoritet av medlemmarna. Om detta inte anses genomförbart ska samordnad utveckling av intresserade banker eller grupper av banker underlättas utanför EPC:s ram, under förutsättning att detta är i linje med det rättsliga ramverket för SEPA:s bassystem och att anslutning är möjlig för alla som tillhandahåller betalningstjänster inom SEPA.

Informationen om SEPA till slutanvändarna måste förbättras. Detta kräver ett samordnat och målinriktat tillvägagångssätt från de europeiska och nationella myndigheterna, banksektorn och medlemmarna i de nationella samordningskommittéerna för SEPA.

7.1 SEPA-RÅDET

Sedan publiceringen av SEPA:s sjätte lägesrapport har diskussionerna om organisationsstyrningen av SEPA-projektet vidgats från att tidigare primärt ha handlat om EPC:s organisationsstyrning till ett bredare perspektiv, särskilt vad gäller intressenternas delaktighet, insyn och migreringsprocessen. När det blev tydligt att SEPA-projektet hade nått gränsen för vad som kunde uppnås genom självreglering konstaterades att SEPA inte bara är ett affärsprojekt utan

att även ett politiskt projekt med ambitionen att göra Europa mer integrerat, konkurrenskraftigt och innovativt. Följaktligen har konstaterats att SEPA och massbetalningsfrågan i allmänhet måste behandlas i en social dialog. I mars 2010 kom Eurosystemet och Europeiska kommissionen överens om att skapa SEPA-rådet, ett nytt övergripande styrorgan med många olika representanter på högsta nivå, som ska diskutera och lösa politiska frågor som förhindrar förverkligandet av SEPA. Detta organ är inte tänkt att ersätta någon befintlig grupp eller förvaltningsstruktur på europeisk eller nationell nivå, som t.ex. EPC eller nationella SEPA-forum eller deras respektive understrukturer. Det fokuserar på att identifiera frågor som är viktiga för offentliga myndigheter och andra aktörer, sätta prioriteringar, se till att något händer och främja samförstånd hos användarna. Det kommer att samverka med nationella SEPA-forum för att implementera de strategiska beslut som tas i olika EU-stater.

SEPA-rådets ordförandeskap delas mellan ECB och Europeiska kommissionen. Det är ett litet organ bestående av 16 medlemmar, dvs. två ordförande plus fem representanter från efterfrågesidan,⁵³ fem representanter från utbudssidan⁵⁴ och fyra representanter från nationella centralbanker i Eurosystemet (i ett rotterande system).

ECB-rådets mål är att i) främja förverkligandet av SEPA-visionen och ge en strategisk inriktning för EU-massbetalningar i euro, ii) säkerställa ansvarighet och öppenhet för SEPA-processen genom att involvera alla berörda parter, iii) övervaka och stödja migreringsprocessen.

⁵³ Konsumenterna representeras av den europeiska konsumentorganisationen (BEUC), detaljhandeln representeras av Eurocommerce och ERRT, bolag representeras av EACT och BusinessEurope, små och medelstora företag representeras av den europeiska föreningen för små och medelstora företag (EAPME) och nationell offentlig administration representeras av ordföranden för kommittén för finansiella tjänster.

⁵⁴ Representerad av EPC, Europeiska kooperativa bankföreningen (EACB), Europeiska sparbanksföreningen (ESBG), Europeiska bankfederationen (EBF) och så småningom en representant för betalningsinstitutet.

SEPA-rådets första möte ägde rum den 7 juni 2010. Det var ett viktigt steg mot SEPA:s förverkligande eftersom det var det första tillfället då olika aktörer kom överens om att offentligt ge sitt stöd till lagstiftning om ett slutdatum för migrering till SEPA. Detta framgår i den formella förklaring som antogs av de medlemmar som var närvarande vid mötet, publicerat den 14 juni 2010.⁵⁵

Eurosystemet anser överlag att SEPA-rådet innebär en stor förbättring vad gäller användarnas engagemang i SEPA-projektet och att detta torde innebära att migreringen till SEPA går lättare i och med att användarna är bättre knutna till projektet. Nästa möte planeras äga rum i slutet av 2010.

7.2 SLUTANVÄNDARNAS DELTAGANDE I NATIONELLA SEPA-SAMORDNINGSKOMMITTÉER

SEPA-rådet är ett stort steg för mer deltagande för användarna. Man ska dock inte hoppas på att därmed kunna lösa alla frågor. Användarna behöver även involveras på nationell nivå, där mer detaljarbete utförs, för att implementera SEPA.

Tyvärr förekommer användardeltagande inte alltid på nationell nivå. Det finns vissa länder där användarna inte är medlemmar i nationella SEPA-samordningskommittéer och det inte finns någon social dialog om massbetalningar. Det finns också fall där vissa användarkategorier är involverade i dessa kommittéer men inte i hela spektrat av olika användargrupper (dvs. konsumenter, bolag, små och medelstora företag samt offentliga myndigheter).

Eurosystemet tror att rätt deltagande och engagemang från användarna på nationell nivå är en nyckelfaktor för en framgångsrik migrering till SEPA. Det är också avgörande för att SEPA-rådet ska fungera eftersom ledamöterna i SEPA-rådet förväntas samordna sina ställningar med sina respektive föreningar eller organisationer före varje möte. Detta utgår från att föreningarna/organisationerna, även på nationell nivå, är tillräckligt informerade om SEPA-frågor.

Därför är deras deltagande i nationella SEPA-samordningskommittéer viktigt.

Eurosystemet uppmanar nationella SEPA-forum och föreningar eller organisationer att ta itu med situationen, inte minst mot bakgrund av den kommande förordningen om slutdatum för migreringen till SEPA och möjligheterna för implementeringen av SEPA-autogiro, som är viktiga för användarna. Ett tydligt fokus bör riktas mot konsumenter, små och medelstora företag och offentliga myndigheter.

7.3 EPC

Sedan den sjätte lägesrapporten om SEPA har EPC ändrat sina stadgar och gjort det möjligt för betalningsinstitut att bli medlemmar i EPC. Även om ingen förening för betalningsinstitut ännu upprättats finns de redan representerade i EPC:s plenarförsamling och arbetsgrupper, vilket är mycket välkommet.

EPC:s sekretariat har också fått mer personal vilket gör det möjligt för dem att ge mer stöd till EPC-aktiviteter.

EPC finansieras i dagsläget av sina medlemmar. Efter lanseringen av SEPA-systemen kan andra finansieringsmodeller övervägas, t.ex. en årsavgift för SEPA-systemen. Avgiftsfinansiering skulle kunna innebära en stabil intäktskälla för EPC och på så vis ge dem tillräckliga resurser till nuvarande och framtida uppgifter.

Vad gäller transparens går den fortfarande att förbättra. Information om SEPA-systemen publiceras regelbundet och ett nyhetsbrev utkommer, men information om beslutsprocessen i EPC och vilka överenskommelser som EPC träffar är fortfarande inte tillräckligt tillgänglig för allmänheten.

EPC har varit långsam i att visa upp framsteg på området för betalningsinnovationer (se kapitel 5) och detta har lyft fram frågan om

⁵⁵ http://www.ecb.europa.eu/paym/sepa/pdf/END_DATE_DECLARATION.pdf?4e80747cc22155c2846d46f99821de6e

hur innovationer kan främjas. Inom det nuvarande systemet kan banker eller grupper av banker som inte är intresserade av att erbjuda vissa innovationer eller tillvalstjänster blockera eller fördröja en utveckling som andra banker anser vara viktig. Med tanke på att olika banker har olika prioriteringar och intressen är det nuvarande systemet, där det krävs två tredjedelars majoritet för att kunna utveckla SEPA-system, även vad gäller tillvalstjänster, något som bidrar till den långsamma utvecklingen på det här området. Detta är menligt för banker som skulle vilja få ut mer framtidsorienterade tjänster på marknaden.

För att stödja betalningsinnovationer borde EPC därför ompröva sin organisationsmodell för utveckling av innovativa tjänster baserat på SEPA:s bassystem, antingen genom att underlätta utveckling inom EPC eller genom att möjliggöra att sådan utveckling på ett samordnat sätt kan komma till stånd utanför EPC. Eurosystemet anser att EPC bör leda utvecklingen på området för innovativa betalningar. Den nuvarande organisationsmodellen måste dock förändras så att det blir möjligt för bankerna att ta fram nya tjänster även när andra banker eller bankgrupper ställer sig tveksamma eller saknar intresse för en sådan utveckling. Om detta inte anses genomförbart bör man underlätta för intresserade banker eller grupper av banker att utveckla innovativa tjänster utanför EPC:s ram, under förutsättning att dessa är i linje med det rättsliga ramverket för SEPA:s bassystem och att anslutning är möjlig för alla som tillhandahåller betalningstjänster inom SEPA.

Upprättandet av Customer Stakeholders Forum och Cards Stakeholders Group är välkommet. Det är mycket viktigt att utbuds- och efterfrågesidan på betalningsmarknaden kan träffas och utbyta åsikter på jämbördig nivå. Vad gäller Customer Stakeholder Forum uppmanas EPC att överväga bredda omfattningen för detta forum i syfte att även underlätta en dialog om innovativa betalningar (t.ex. e- och m-betalningar).

7.4 INFORMATION RÖRANDE SEPA

Som framgår i den formella förklaring som antogs av SEPA-rådet är riktad information en

viktig förutsättning för att uppnå målen med SEPA. Information om SEPA sker på flera nivåer. Varje nivå involverar olika intressenter och har olika mål.

På det politiska planet är information om SEPA direkt riktad till de offentliga myndigheterna i Europa, europeiska beslutsfattande branschorgan och föreningar eller organisationer som representerar slutanvändarna. Den information som i dagsläget ges av Europeiska kommissionen och Eurosystemet fokuserar huvudsakligen på organisationsfrågor, regler för konkurrens och förutsättningarna för att möjliggöra migrering till SEPA.

På teknisk nivå (t.ex. frågor som handlar om SEPA:s regelböcker, format och standarder) är informationen om SEPA riktad till experter på europeisk och nationell nivå. Syftet är att skapa en god förståelse för utformningen och implementeringen av de tekniska lösningar som krävs för att genomföra SEPA.

På slutanvändarnivå måste informationen om SEPA nå alla medborgare, företag samt offentliga och privata organ som sänder och tar emot betalningar i euro. Beslut som fattas på politisk och teknisk nivå måste införlivas i nationella sammanhang och detta är den stora utmaningen för de nationella SEPA-samordningsorganen. De SEPA-produkter och -tjänster som tas fram måste förklaras för slutanvändarna så att de förstår hur SEPA påverkar deras normala och vardagliga betalningar. Detta måste initieras på nationell nivå och på landets språk. Målet är att nå ut till alla som berörs av eurobetalningar.

På det hela taget har informationen på det politiska och tekniska planet varit adekvat, bortsett från svårigheterna med att på rätt sätt engagera slutanvändarna på dessa nivåer. Informationen om SEPA till slutanvändare måste förbättras. Förbättrad information till slutanvändarna skulle kunna leda till att man efterfrågar SEPA-produkter, under förutsättning att sådana finns tillgängliga och att de uppfyller kundernas behov.

När man informerar kunder om SEPA måste språket och budskapet anpassas till dem. Detta är en nationell fråga och man ska ge praktisk och användbar information om specifika produkter och tjänster på ett sätt som stämmer med de politiska och tekniska ramverken. Slut användarna måste bli medvetna om vad som krävs för att gå över till SEPA (t.ex. för att smidigt gå över till IBAN och BIC) och fördelarna därmed.

Nu när en förordning om slutdatum för migrering till SEPA närmar sig, innebär det att situationen för SEPA-projektet förändras. När slutdatumet för migrering till SEPA väl ligger fast är det mycket viktigt att samordnad information ges om detta av europeiska och nationella myndigheter, banker och de nationella samordningsorganen.

Frågan om varför detta är nödvändigt kan besvaras med att migreringen till SEPA och slutdatumet sätter en tydlig tidsram. Migrering till SEPA blir obligatoriskt. Människor kan ifrågasätta varför de inte längre kan välja mellan SEPA och gamla betalningssystem. Det är alltså viktigt att ge allmänheten tydlig information om förutsättningarna för och fördelarna med SEPA.

8 KONVERGENS AV KONTANTTJÄNSTER I SEPA

Genomförandet av åtgärderna i färdplanen för steg mot konvergens av kontantjänster som erbjuds av de nationella centralbankerna i euroområdet fortskrider. I juli 2010 antog Europeiska kommissionen ett förslag till en EU-förordning om yrkesmässig gränsöverskridande vägtransport av kontanter i euro mellan medlemsstaterna i euroområdet. Arbetet med att utveckla det elektroniska datautbytet med affärskunder för insättning och uttag av kontanter och gemensamma standarder för paketering av sedlar för de nationella centralbankernas kostnadsfria kontantjänster pågår.

Sedan sedlar och mynt i euro infördes finns ett gemensamt område för kontanter i euro (Single Euro Cash Area” (SECA)) för konsumenterna i Europa. För affärskunder har viktiga

steg tagits för att uppnå konvergens av de kontantjänster som erbjuds av de nationella centralbankerna i euroområdet. Efter samrådet med berörda aktörer antog Eurosystemet i februari 2007 en plan för mer konvergens i de nationella centralbankernas kontantjänster.

Ett antal åtgärder i denna plan har genomförts sedan dess eller håller på att genomföras. Förutom de åtgärder som diskuterades i den sjätte lägesrapporten om SEPA har man lyckats avveckla ett antal hinder i olika nationella regler om penningtransporter där dessa regler hindrar euron från att cirkulera fritt. Efter publiceringen av en vitbok 2009 antog Europeiska kommissionen den 14 juli 2010 ett förslag till en EU-förordning om yrkesmässig gränsöverskridande vägtransport av kontanter i euro mellan medlemsstaterna i euroområdet. Europeiska kommissionen föreslår att gemensamma regler för gränsöverskridande transport av kontanter i euro införs, vilket skulle underlätta för sådana transporter. Dessutom kommer ett separat förslag att utöka reglerna till att även omfatta medlemsstater som ännu inte har antagit euron från och med det datum då Europeiska unionens råd beslutat att de får införa euron (dvs. ungefär sex månader före kontantövergången).

Förslaget kommer att föreläggas Europaparlamentet och EU-rådet för antagande. Eurosystemet stöder detta initiativ till fullo.

Ytterligare två åtgärder i planen håller på att slutföras.

- 1) Elektroniskt datautbyte med affärskunder för kontantinlösen och uttag.

Eurosystemet implementerar en harmoniserad metod för elektronisk kommunikation med affärskunder för att säkerställa problemfritt utbyte av information för gränsöverskridande kontanttransaktioner. Ett gemensamt gränssnitt, Data Exchange for Cash Services (DECS), kommer att baseras på de två största formaten i Eurosystemet: GS1 och CashSSP. De nationella centralbankerna förväntas meddela sina tidsplaner för implementering

av deras IT-applikationer för kontanter och deras anslutning till DECS-gränssnitt senast i slutet av 2010. DECS-gränssnittet kommer att bli tillgängligt under första kvartalet 2011.

- 2) Gemensamma standarder för paketering av sedlar för de nationella centralbankernas kostnadsfria kontanttjänster.

Efter harmoniseringen av paketeringen av sedlar inom Eurosystemet överväger nu Eurosystemet att införa ett begränsat antal paketeringsstandarder med gemensamt innehåll för avgiftsfria kontanttjänster för affärskunder. De nationella centralbankerna kan få använda ytterligare paketeringsformat om detta efterfrågas på nationell nivå. Kraven från de viktigaste parterna, representerade av EPC och European Security Transport Association (ESTA), har samlats in och en jämförelse har gjorts med befintliga paketeringsformat och arrangemang för kontant-hantering vid de nationella centralbankerna i syfte att identifiera såväl gemensamma faktorer som begränsningar. ECB håller på att avsluta arbetet med kravspecifikationerna på de gemensamma paketeringstyperna. Varje nationell centralbank ska kunna ta emot minst en typ av paketering (pappkartonger, återanvändbara lådor, säkerhetspåsar eller förslutna påsar) från sina kunder.

Med vederbörlig hänsyn till investeringscyklerna kommer en övergångsperiod att ge utrymme för införandet av standarderna.

BILAGA

SEPA:S MILSTOLPAR FRÅN FJÄRDE KVARTALET 2010 TILL SLUTET AV 2013

Eurosystemet har angett ett antal nya milstolpar som ska uppnås mellan det fjärde kvartalet 2010 och slutet av 2013 (se tabell nedan). Det är viktigt att dessa milstolpar klaras av och det underlättar slutförandet av SEPA:s implementering och migrering.

Listan innehåller de olika tidsfristerna, ansvariga enheter, berörda parter och en kort förkla-

ring av bakgrunden. Listan är inte tänkt att vara uttömmande och innehåller inte heller någon detaljerad projektplan. Efterhand, och som reaktion på ny utveckling, kan andra prioriteringar komma att göras. De villkor som fortfarande är utestående och som krävs för migration till SEPA identifieras dock tydligt, vilket gör det lättare att hantera projektet och följa framstegen.

Tidsfrist	Ärende	Vad	Vem	Intressenter	Förklaring
SEPA:s kontoöverföringar (SCT) och SEPA:s autogiro (SDD)					
Q1 2011	SDD: avgifter	Vägledning för betalningsindustrin	Europeiska kommissionen	Banker, övriga leverantörer och användare av betalningstjänster (fordringsägare, gäldenärer)	Förordning (EG) nr 924/2009 ger en tillfällig avgiftsmodell för autogiro fram till den 1 november 2012. Kommissionen bör (med beaktande av synpunkter från bankerna) ge vägledning till betalningssektorn avseende avgifterna för autogiro på längre sikt.
Q1 2011	SDD: Migration av SEPA:s autogiromedgivanden	Säkerställa medgivandenas rättsliga kontinuitet	EU-stater där ännu ingen lösning hittats	Banker, övriga leverantörer och användare av betalningstjänster, offentliga myndigheter	Att säkerställa medgivandets rättsliga kontinuitet är nyckeln till framgång med SEPA-autogiro. Där ännu ingen lösning hittats som möjliggör rättslig kontinuitet utan behovet av att åter skriva under medgivanden uppmanas hitta en sådan lösning (genom lagstiftning eller överenskommelse) för att få till stånd en migrering.
Slutet av 2011	SCT och SDD: ISO 20022 XML valideringsscheman och urval av exempeldatafiler	Publicering av obligatoriska valideringsscheman och urval av exempeldatafiler	EPC	Banker, övriga leverantörer och användare av betalningstjänster, leverantörer	EPC har publicerat frivilliga riktlinjer för implementering för C2B/B2C/interbank. Dessa lämnar dock utrymme för tolkning och leder till olika utfall. Genom att komplettera riktlinjerna med bindande valideringsscheman och exempeldatafiler baserade på ISO 20022 XML bör denna splittring begränsas.
Slutet av 2011	SCT och SDD: hantering av tillvalstjänster	En aktiv roll i hanteringen av tillvalstjänster	EPC	Nationella grupper, banker, andra leverantörer och användare av betalningstjänster	Offentliggörande av tillvalstjänster sker inte på standardiserat vis och det finns ingen central databas över tillvalstjänster. Målet ska vara att slå samman liknande tillvalstjänster och tillhandahålla en gemensam inkörsport till alla tillvalstjänster som erbjuds eller håller på att utvecklas. Därför ska EPC i sin roll som systeminnehavare av SCT och SDD agera mer aktivt på det här området.
SEPA för kort					
Q2 2011	Ramverk för hantering av korttransaktioner	Ramverk (dokumentation) färdigställt	EPC eller kortföretag	Banker, andra betaltjänstleverantörer, kortbearbetning, infrastrukturer, kortsystem	Ramverk för bearbetningen av korttransaktioner har som syfte att få till stånd en rättvisare och mer konkurrenskraftig marknad för korthantering. I ramverket ska affärsregler definieras för autentiserings- och clearingfasen för hantering av korttransaktioner. Dessa affärsregler implementeras av de berörda aktörerna i nästa fas.

Tidsfrist	Ärende	Vad	Vem	Intressenter	Förklaring
Q2 2011	Avgifter för kort	Vägledning för betalningsindustrin	Europeiska kommissionen	Kortsystem, utfärdare och inlösare samt kortinnehavare	Bristen på klarhet avseende avgifter för kort hindrar upprättandet av nya kortsystem. Europeiska kommissionen bör ge vägledning om avgifter för kort till betalningsindustrin.
Slutet av 2011	Implementerings-specifikationer för SEPA-kort och -terminaler	Slutförande av implementeringsspecifikationerna för kort och terminaler	Standardiseringsinitiativ	Utfärdare och inlösare, processorer och producenter av kort och terminaler	Baserat på kraven i EPC:s Cards Standardisation Volume: Book of Requirements ¹⁾ ("CSV: BoR"), ska standardiseringsinitiativ, t.ex. Berlin Group, CIR och EPAS, utarbeta implementeringsspecifikationer för kort och terminaler. I nästa fas, efter implementering av de berörda aktörerna, kommer endast SEPA-kompatibla kort och terminaler att utfärdas och utnyttjas.
Slutet av 2011	Överensstämmelse mellan implementeringsspecifikationerna för kort och terminaler och CSV: BoR	Utförning av en process för att identifiera kortstandardiseringsinitiativ och för att bedöma överensstämmelse mellan specifikationer med CSV: BoR	EPC	Standardiseringsinitiativ, utfärdare och inlösare av kort, processorer och producenter av kort och terminaler	För att skapa transparens och förtroende för de nyligen implementerade specifikationerna behövs en process som bygger på vilket standardiseringsinitiativ som väljs för samtliga kort samt överensstämmelse mellan deras implementeringsspecifikationer och CSV: BoR. Processen träder i kraft när standardiseringsinitiativen avslutat sitt arbete.
Början av 2012	Magnetremсор på kort	Alla kort utfärdas som standard med enbart chip	Banker, andra betaltjänstleverantörer	Nationella SEPA-forum, kortsystem	Migrering till EMV kommer bara att få maximalt positiv effekt för säkerheten vid kortbetalning om magnetremсорn försvinner eller inte längre innehåller uppgifter som möjliggör transaktioner med magnetremсор.
Slutet av 2012	Transaktioner utan uppvisande av kort, online	Implementering av och migration till högsta standard för autentisering	Betaltjänstleverantörer	Konsumenter	För att förbättra informationssäkerheten och förhindra bedrägeri bör marknadsaktörerna införa högsta standard för autentisering vid onlinetransaktioner utan uppvisande av kort.
Slutet av 2013	SEPA-omfattande licensiering	Licensierade utfärdare och inlösare av kort ska vara fria att agera i hela SEPA	Kortsystem, utfärdare och inlösare	Detaljhandeln	En öppen och konkurrenskraftig kortmarknad erfordrar att utfärdare och inlösare kan göra affärer inom hela SEPA. Restriktioner i systemregler och licenskontrakt baserade på geografiska överväganden bör avlägsnas.
Betalningsinnovationer					
Slutet av 2011	Demonstration av interoperabilitet för internetbaserade e-betalningar	Demonstrationerna slutförda	Befintliga internetbaserade banktjänster	Befintliga internetbaserade banktjänster, handlare, konsumenter, EPC	Befintliga internetbaserade banktjänster kommer att behöva lägga fram bevis på interoperabilitet mellan befintliga system. EPC:s arbete för ett e-betalningsramverk ska användas som bas.
Q2 2012	Europeiska onlinetbetalningar	Lösningar för onlinetbetalningar som erbjuds konsumenter i Europa inom hela SEPA	Betaltjänstleverantörer och befintliga internetbaserade banktjänster	Handlare, konsumenter, EPC	Interoperabiliteten mellan befintliga internetbaserade banktjänster bör fungera. Dessutom bör de grupper som inte har ett internetbaserat system för banktjänster förbereda för och komma fram till en lösning, antingen genom att implementera eller gå med i ett befintligt system eller genom att själva sätta upp ett eget kompatibelt system.
1) EPC Cards Standardisation Volume: Book of Requirements finns på http://www.europeanpaymentscouncil.eu/knowledge_bank_detail.cfm?documents_id=478					

Tidsfrist	Ärende	Vad	Vem	Intressenter	Förklaring
Q2 2012	Europeiska betalningar via mobiltelefon	Slutförande av ramverket för mobila betalningar	EPC	Banker, andra betaltjänst-leverantörer, mobiloperatörer, mobiltelefonföretag, konsumenter, handlare	Ramverket för mobila betalningar ska skapa förutsättningarna för utveckling av driftskompatibla europeiska lösningar för m-betalningar.
Migreringen till SEPA					
Slutet av 2010	Migrering till EMV-specifikationer	Slutförande av migreringen till EMV-specifikationer för kort och terminaler	Kortsystem, utfärdare och inlösare av kort, leverantörer av betalningstjänster	Kortinnehavare, handlare, producenter av kort och terminaler	Användning av EMV-specifikationer för kort och terminaler tillsammans med pinkod anses i dagsläget vara det säkraste sättet att göra korttransaktioner och har upptagits bland kriterierna för SEPA-kompatibilitet och är del av EPC:s och SEPA:s ramverk för kort. För att vara SEPA- och SCF-kompatibelt måste kortsystemen använda EMV-specifikationer och kräva användning av pinkod. Migrering till EMV före slutet av 2010 är en tidsfrist som betalningsindustrin själv satt, vilket uppmuntrats av Eurosystemet.
Q2 2011	Slutdatum för SEPA-migrering	Antagande av en EU-förordning för stöd till migrering till SCT och SDD	Europeiska unionens råd och Europaparlamentet	Leverantörer av betaltjänster, infrastrukturer, användare av betalningstjänster	Ett rättsligt bindande slutdatum för migreringen till SCT och SDD är nödvändigt för att kunna utnyttja alla fördelarna med SEPA. Antagande av en EU-förordning ger den klarhet som krävs av det stora flertalet aktörer.
Slutet av 2011 (SCT) respektive slutet av 2012 (SDD), dvs. ett år innan slutförandet av migreringen till SCT och SDD	Marginella nischprodukter (som inte ska läggas över till SCT eller SDD)	Definition av SCT- och SDD-nischprodukter	Nationella centralbanker	Nationella bankgrupper, nationella SEPA-forum, ECB, Europeiska kommissionen	I många EU-medlemsstater finns vissa betalningsinstrument som kan anses vara kontoöverföringar eller autogiro men med mycket specifika funktioner. Volymen av dessa betalningar är oftast marginell. Det bör vara möjligt att på nationell nivå behålla dessa nischprodukter under en viss tid efter sista datum för migrering till SCT (dvs. slutet av 2012) och SDD (dvs. slutet av 2013) om vissa kriterier uppfylls. ²⁾
November 2012	Migrering mot SCT	Migrering mot SCT ska helst vara slutförd. Inga befintliga nationella alternativ längre (utom marginella "CT-nischprodukter")	Banker, övriga leverantörer och användare av betalningstjänster, infrastrukturer	Nationella centralbanker, ECB, myndigheter	Fullständig migrering till SCT behövs för fullt utnyttjande av fördelarna med SEPA. Ett slutdatum i november 2012 innebär en migreringsperiod på nästan fem år eftersom SCT lanserades i januari 2008.
November 2013	Migrering mot SDD	Migrering mot SDD ska helst vara slutförd. Inga befintliga nationella alternativ längre (utom marginella "DD-nischprodukter")	Banker, övriga leverantörer och användare av betalningstjänster, infrastrukturer	Nationella centralbanker, ECB, myndigheter	Fullständig migrering till SDD behövs för fullt utnyttjande av fördelarna med SEPA. Ett slutdatum i november 2013 innebär en migreringsperiod på nästan fyra år eftersom SDD lanserades i november 2009.
2) Marknadsandelen, baserat på ECB:s statistik, är mindre än 10 procent av det totala antalet kontoöverföringar eller autogirotransaktioner i medlemsstaten.					

Tidsfrist	Ärende	Vad	Vem	Intressenter	Förklaring
SEPA-förvaltning					
Q4 2010	Engagemang av slutanvändare i SEPA-projektet på nationell nivå	Representanter för alla kategorier av slutanvändare ska bli medlemmar i nationella SEPA-forum	Nationella SEPA-forum och slutanvändargrupper	Leverantörer av betalningstjänster och nationella och europeiska slutanvändarföreningar	Inrättandet av SEPA-rådet räcker inte för att garantera ett ordentligt engagerande av slutanvändare. Slut användare måste även engageras på nationell nivå: representanter för alla kategorier av slutanvändare (t.ex. konsumenter, handlare, små och medelstora företag, bolag och nationella myndigheter) måste delta i nationella SEPA-forum, om detta inte redan är fallet.

